

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

PROSPÄKKÄRI

2 2016

GOLD GOLD GOLD GOLD

Kullanhuuhdonnan SM-2016
28.-31.7.
TANKAVAARA

K.L.

KULTAURUM

PROSPÄKKÄRI 2/2016

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 4-5 Pääkirjoitus
- 6 Kokouskutsu liiton ylimääräiseen yleiskokoukseen
- 7 Puheenjohtajan palsta
- 8-10 Kullanetsintää timanttisahalla
- 10-11 Kovaa peliä Perun viidakoissa
- 12-16 Vuosikokous 2016
- 17 Toiminnanjohtajan kesäpäivystykset
- 17 Ehdollinen kutsu Kaivoslain kirkastusjuhlaan
- 18-19 Elinkeinojen yhteensovittamista liiton ja paliskuntien välillä
- 19 Lemmenjoen kulttuuriperintöinvestointi
- 20-21 Tuntsan kultaa
- 22 Lemmenjoen uusi kultareitti
- 23 Palsintie ja Harriojan silta
- 24-25 Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenvaltausten ohjeistusta
- 26-27 Bizebazé Palsi
- 28-29 Talousvaliokunta puoltaa kaivoslain muutosesitystä
- 30-34 LKL:n kunniajäsen Gösta Waselius 90 vuotta
- 35 Risto Mäkipuro viimeisellä valtauksella
- 36-37 Tankavaarassa tapahtuu
- 38 Syntymäpäivät peruttu
- 39 Lemmenjoen veneaikataulu 2016

KANSIKUVA

“Ollahan kolmen kesken”. Rovaniemelaisten Sointu ja Harri Vaaralan löytämä 20,38 gramman hippu Björklundinajan suusta Ivalojoelta on toiseksi suurin Lapissa detectoreilla löydettyistä. Hippu löytyi noin 10 cm:n syvyydestä viisi vuotta aiemmin hylätyn montun pohjalta. Kuva: Harri Vaarala

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

39. vuosikerta

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86
99871 Inari

Prospäkkäri ilmestyy:

Numero 3 / 2016 lokakuussa,
aineisto syyskuussa
Numero 4 / 2016 joulukuussa,
aineisto marraskuussa

Ilmoitushinnat:

1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino:
Kirjapaino Hermes

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Hannu Viranto
Eteläranta 42
96300 Rovaniemi
puh: 0400 182 964
hannu.viranto@gmail.com

Varapuheenjohtaja:
Maija Vehviläinen
Väinämöisentie 11
96300 Rovaniemi
puh: 040 778 9456
mrvehvilainen@gmail.com

Sihteeri: Kai J Rantanen
Kittiläntie 1074, 99800 Ivalo
puh: 040 7746 773
mullin.mallin@gmail.com

Esko Orava
Mellantie 14
97220 Sinettä

Aki Karvonen
Karukorvenkuru
99885 Lemmenjoki
akijohannes@gmail.com

Hannu Raja
Lapionevantie 54, 61250 Jalasto
puh: 050 365 6570
hannu.raja@netikka.fi

Ensio Kaustinen
Pertuntie 110, 69600 Kaustinen
puh: 040 574 6518
ensio.kaustinen@kase.fi

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77
Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIAIT

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Tuottavuusloikka matkalla Nordkappiin

Joskus sanottiin, että kullankaivajat ovat olemassa siksi, että herrasmiehet voisivat ostella kultahippuja seuralaisilleen.

Hallituksen tuottavuustiikerinloikkaan kyyristyessä on hyvä miettiä, mitä yhden pienenkin rattaan särkeminen synkronoimattomassa vaihteistossa merkitsee kuorman perille saamisen kanalta. Eduskunta perusteli Lemmenjoen ammattimaisen kullankaivun alasajoa sillä, ettei toiminnalla ole yrittysvaikutuksia.

A. Kullankaivajan rengillä luiskahtaa iltatyövuorossa pirullinen laattakivi kaivinkoneen pääpuomin sylinterin väliin ja vääntää sen mutkalle. Työmaa seisahtuu, ja syksy on jo pitkällä. Kaivospiirien lakkauttaminen häämöttää lähitulevaisuudessa ja jokainen seisokkipäivä jättää maahan kultaa, jota kukaan ei tule enää kaivamaan sieltä pois.

Pikainen soittokierros tuottaa tulosta; joensuulaisesta raskaskonekorjaamosta löytyisi jotakin lohdullista parilla tonnilla. Osa jää kuitenkin seisomaan viikonlopun yli kuljetusliikkeen terminaaliin Ivaloon, joten on parempi tilata vuokravene Lemmenjoelta ja käydä itse hakemassa osa. Saa samalla tuottaa vähän tuoretta evästä Ivalon kaupoista loppusyksyä varten. Ja päättäjäisviinat.

Kultahaminan kämpässä lämmittelee pariskunta, joka kiittelee päässeensä kullankaivajan tilausveneen kyydissä hienolle jokimatkalle. Ei ne suotta kehu Lapin ruskaa ja sellaista... niin että löytyykö sieltä muka mitään? Kullankaivaja kaataa pussista hippuja Haminan kämpän pöydälle. Katselee tuhansien turistien klähmimästä ikkunasta puolialastomaan jokivarteen, jonka syysmyrsky puhdisti enimmistä mädistä lehdistä jo alkuvuodesta viimeisten vuoroveneiden aikoihin. On katsellut tuhanesti venettä odotellessaan.

– Onpa ne ihania, huokaisee blondi. Mä haluaisin tän, hani.

– Harvinaisen nätti kolmekymppinen, tokaisee kullankaivaja. Kultahippu ja grammoja, hän lisää kiireesti nähdessään sekä dosentiksi itsensä esitelleen miehen että blondin ilmeiden synkistyvän.

Tummakulmainen kaivaja kertoo hinnan. Dosentti nielaisee kahdesti.

– Plus ALV.

Katonrajan hämäärään poksahtaa pyörimään pääpuomin sylinteri 3D-mallinnuksena, ja aivan tarkennusalueen äärirajoilla kilahtaa Alkon muovipussiin vielä yksi pullollinen normaalia parempi-laatusempaa konjakkia.

– Kulta... ihan kellään muulla koko maailmassa ei ois samanlaista korua tissien välissä.

Naisen sokerihuurrettujen sanojen seasta kuuluu vielä toinen kilahdus.

Pikku tinkaamisen jälkeen tehdään kaupat, dosentti vähän ihmettelee kullankaivajan halua vahvistaa kauppa voimakkaalla kädenpuristuksella. Vitu, mitä junteja!

Lähimmän kaatuneen puun päällä otetaan kuva instagrammiin jaettavaksi. Blondi sivelee keloutuneen pankaoksan harmaata, ryhmyistä pintaa monimerkityksellisesti hymyillen.

Kullankaivajan vinkistä löytyy pienestä hassusta Inarin kirkonkylästä asiastaan innostunut kultaseppä, joka lupaa tehdä pariskunnalle hipusta riipuksen. Kehuu vielä asiantuntevasti sekä hipun kauneutta, että dosentin tekemiä hyviä kauppoja suoraan alkutuottajalta.

Kehut hivelevät dosentin itsetuntoa; aika ketu olen kuitenkin, vaikka yritti vitun pelle vedättää hinnassa. Olikohan se kyllä oikea kullankaivajakaan, kun ei ollut sellaista säänpieksimää lierihattua eikä partaa, joita nähtiin jatkien kanssa kuvissa sillä Alaskan lohireissulla. Paskaset haalarit vain päällä.

Korun valmistumista odotellessa päätetään majoittua paikallisessa hotellissa. Laatu ja palvelu yllättävät kriittisenä kuluttajana tunnetun dosen-
tin, ja ilta menee mukavissa tunnelmissa kuulema-
ma paikallisesta porosta valmistetun käristyksen
äärellä. Eikä se risteily sinne lappalaisten vanhalle
pakanapaikalle ollut lopuksi yhtään paskempi. Ina-
rijärvinen ihan fine. Tänne voisi tulla vaikka joskus
jätkien kanssa kalaan.

B. Dosentti kääntää yllättäen auton nokan
kohti Lemmenjokea keskeltä harvinais-
sen sekavasti kokoon kasattua lappilaista Superma-
ket-Souvenirs-Siwa-kylää. Lemmenlomallahan täs-
sä ollaan ja navigaattorikin lohduttelee, että Nord-
kappiin ehtii vielä hyvin illaksi. Paikallisessa mat-
kailupalveluyrityksessä kuullaan, että Helsingin
Matkamessuilla mainostetut venekyydit ovat tältä
syksyltä jo päättyneet. Legendaarisesta kullankaivus-
takin on ammattikaivun loppumisen jälkeen kuu-
lemma jäljellä enää muutama perinneaivaja, mut-

ta he eivät halua olla tekemisissä turistien kanssa.

Vuokraveneellä pääsisi käymään jokiretkellä,
mutta samalla hinnalla lentää viikoksi Rhodoksel-
le. Blondia ei nappaa. Matkailijayrittäjä neuvoo ys-
tävällisesti polunpään, josta pääsee lähiretkelle kan-
sallispuistoon. Kilometri parkkipaikalta blondi nyr-
jäyttää nilkkansa ja matkanteko loppuu siihen. Puo-
lilahon kaatuneen puun päällä otetaan kuva; blon-
di yrittää urheasti hymyillä, vaikka samalla itket-
tääkin. Ei sellaista kuvaa kehtaa instagrammissa ja-
kaa. Paska maa koko ylimainostettu ja -hinnoiteltu
Lappi!

Petsikko-tunturin jälkeen alkaa sataa ja sadetta
jatkuu Euroopan loppuun asti. Tuotteistetulta kal-
liojyrkänteeltä ei näe pohjoisnavalle, kaikki on vain
mereltä vyöryvää harmaata usvaa ja tihkua. Takai-
sin stadiin ajetaan kireässä tunnelmassa kahvin ja
tupakan voimalla.

Jää lukijan arvioitavaksi, kumpi loikka kantaa
yhteiskunnan kannalta pitemmälle.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry järjestää 28.7.2016 torstaina Kullankaivajain mestaruuskilpailut

Palkintoina sitä itteään, lapsille ja nuorille tavarapalkinnot

- 10:00 KULLANKAIVAJAIN MESTARUUSKILPAILUT,
Kulta-Cupin osakilpailu 4/4
Yleinen (20 €), lapset ja nuoret (0/5 €),
Veteraanit (15 €), 3 hengen joukkue (30 €)
Kulta-Cup IV/IV (20 €)
- 17:00 PALKINTOJENJAKO
- 18:00 Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n ylimääräinen yleinen kokous
Nuggetissa, kts. kokouskutsu. Kokouksen jälkeen
informaatio- ja keskustelutilaisuus jäsenistölle
- 20:00 KULTAILTA NUGGETISSA
Mukavaa musiikkia ja hyvää seuraa.

Tervetuloa!

KOKOUSKUTSU

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n ylimääräinen yleinen kokous pidetään Tankavaaran Kultakylässä Nuggetin tiloissa torstaina 28.7.2016 kello 18.00.

Varsinainen kokouskutsu julkaistaan Lapin Kansassa olemassa olevien sääntöjen mukaisesti, viimeistään 15 päivää ja aikaisintaan 30 päivää ennen kokousta.

Kokouksessa vahvistettavaksi esitettävä sääntömuutosesitys on tutustuttavissa yhdistyksen kotisivuilla www.kullankaivajat.fi

Yhdistyksen jäsenille järjestetään info- ja keskustelutilaisuus samoissa tiloissa välittömästi kokouksen päätyttyä.

Esityslista

1. Kokouksen avaus ja läsnä olevien toteaminen
sääntöjen 2., 3., 4. ja 8. pykälän muuttamisesta
2. Kokouksen järjestäytyminen, valitaan kokouksen puheenjohtaja, kokouksen sihteeri, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja kaksi ääntenlaskijaa
Yhdistyksen sääntöjen 12. pykälän mukaisesti päätös sääntöjen muuttamisesta on tehtävä kahdessa perättäisessä, vähintään yhden kuukauden väliajoin pidettävässä yhdistyksen kokouksessa, jolloin ehdotusten on kummassakin kokouksessa saavutettava 3/4 äänten enemmistö annetuista äänistä.
3. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys
5. Vahvistetaan vuosikokouksen 26.3.2016 hyväksymä esitys yhdistyksen
6. Päätetään kokous

HALLITUS

Aluetoiminta tärkeä osa liiton toimintaa

LKL pyrkii edunvalvonnassa ja muussakin toiminnassa näkyvyyteen tiedotusvälineissä ja yleisötapahtumissa. Erämessut kokoavat väkeä, joka on kiinnostunut luonnossa liikkumisesta ja muusta luontoon liittyvästä toiminnasta, kuten kullankaivusta. On tärkeää pitää yhteyttä muihin luontoihmiin. Siksi olemme vuosittain osallistuneet eri puolilla Suomea pidettäville erämessuille omana osastona. Pohjois-Suomen erämessuille on osallistuttu Oulussa ja Rovaniemellä. Tänä kesänä osallistumme Riihimäen ja Kolin erämessuille. Pää tarkoituksena on tehdä tunnetuksi kullankaivua ja huuhdontakullan jalostustuotteita. Ehkäpä joku saa kipinän omaan kullankaivuun. Messuosastoilla voidaan myös antaa informaatiota kullankaivun suhteesta ympäristöön ja muihin elinkeinoihin.

Järjestötoiminta pohjautuu vapaaehtoistyöhön. Messut ja muut yleisötapahtumat tarvitsevat talkoolaisia. Liiton nettisivujen keskustelupalstalle on perustettu oma talkootyöosasto. Se ei ole vain talkoolaiden värväämistä varten, vaan se tarjoaa myös foorumin vaihtaa kokemuksia ja välittää ns. hyviä käytäntöjä. Joukossamme on kokeneita yleisötapahtumien talkoilijoita, joiden kokemukset ja vihiheet ovat arvokkaita uusille tulokkaille. Nimestään huolimatta palsta on tarkoitettu keskusteluun muustakin alueellisesta toiminnasta.

Osallistuminen erilaisiin yleisötapahtumiin on osa liiton toi-

minnan alueellistamista. Liiton toiminta luonnostaan keskittyy Lapin kulta-alueille, mutta pyrkimyksenämme on luoda erilaisia toimintaryhmiä eri puolille Suomea. Pyrimme vähentämään hallituskeskeisyyttä. Aikoinaan oli tavoitteena muodostaa liitolle alueosastoja. Se ei lähtenyt sellaisenaan liikkeelle, mutta pyrkimyksenämme on edelleen virittää alueellista toimintaa. Talkoolaisryhmien syntyminen voi virittää myös muunlaista aktiviteettia. Paikallisten kullanhuuhdontakisojen ympärille on jo syntynyt paljon yhteistyöryhmiä ja yhdistyksiäkin. Kilpailujärjestelyjen lisäksi monilla olisi valmius muuhunkin liiton tavoitteiden mukaiseen toimintaan.

Eräänlaista ja erittäin tärkeää alueellista toimintaa on yhteyden pitäminen oman alueensa tai viiteryhmänsä kansanedustajiin, antaa heille kullankaivua koskevaa informaatiota ja herättää heidän kiinnostustaan edistää kullankaivun toimintaedellytyksiä. Näin onkin kiitettävästi tapahtunut. Aika ajoin tulee pyyntöjä lähettää sille ja sille kansanedustajalle liiton kannanottoja ja muuta materiaalia, koska kansanedustaja on osoittanut kiinnostustaan kullankaivun ongelmia kohtaan. Tällä tavoin liitolle on muodostunut eri puolueiden kansanedustajien joukko, jota voimme pitää ajan tasalla ja josta saamme kullankaivun tukijoita. Tällaista tarvitaan lisää.

Palaan vielä liiton nettisivujen keskustelupalstaan. Sen käyttö on kohtalaisen vähäistä. Ehkä-

pä sen olemassa olosta eivät kaikki ole tietoisiaakaan. Palsta tarjoaa erinomaisen välineen erityyppisen informaation välittämiseen ja vastaanottamiseen. Sieltä löytyy erilisiä lokeroita, kuten tekniikka & koneet, aloittelijat kysyvät – vanhat parrat vastaavat, lainsäädäntö & viranomaiset, jäsenetuvallaukset, huuhdontakilpailut jne. Ruotsista palstalle kirjoittava kertoo, miten aktiivinen on ruotsalainen *guldforum.se* -keskustelupalsta ja kaipaili piristystä meidänkin liittomme keskustelupalstalle. Vireytetäänpä oman palstan käyttöä. Liiton edustajat seuraavat palsta- ja jos on sellaisia kysymyksiä, joihin voimme vastata, teemme sen. Jos on ehdotuksia palstan tai yleensäkin liiton toiminnan kehittämiseksi, tehkääpä ehdotuksia vaikkapa keskustelupalstan kautta.

Liiton esittämät muutokset kaivoslakiin näyttävät etenevän suunnitellusti, mikä tarkoittaisi muutosten voimaan tuloa heinäkuun alusta. Liitto on ollut kuultavana eduskunnan ympäristövaliokunnassa ja talousvaliokunnassa. Liiton näkemykset löytyvät nettisivuilta. Edunvalvonnassa ovat ajankohtaista kullankaivajien oikeudet huoltorakennuksiinsa. Metsähallituksen otteet ovat taas kovenneet. Myös ympäristölupakäytäntöihin tarvitaan järjeistystä esimerkiksi laajentamalla ympäristöilmoituksen käyttöönottoa.

HANNU VIRANTO
puheenjohtaja

Sisältääkö Kaitsun Jäkälä-äytsin konglomeraattilohkare kultaa? Kivi viipaloitiin kuin iso kuivalihakimpale timanttisahalla. Siivuista etsittiin mahdollisia kultarakeita silmämäärin ja lopuksi stereomikroskoopilla. Kultaa ei löytynyt. Lohkareen pituus on 15 cm. Kuva: Kari A. Kinnunen

Kullanetsintää timanttisahalla

KARI A. KINNUNEN

Lapista tuli keväällä iso kivipaketti. Kaitsu *Mullis* Rantanen oli lähettäjänä. Yleensä hänen kivilähetyksensä, hiput ja rännikivet, mahtuvat tosi pieneen kirjekuoreen, joten jännitys oli melkoinen kun aloin pakettia avata. Onko siinä nyt se vuosikymmeniä odotettu Kaitsun suurin kultahippu vai mitä.

Paketissa oli 15 senttimetrin mittainen kivilohkare, konglomeraattia eli kivettynyttä so-
raa, ja innostunut kirje. Kaitsu oli lukenut tark-

kaan ja ajatuksella Tapio Soukan jutun Witwatersrandin kultamalmista viimeisimmästä Prospäkkäristä. Paketissa oli Witwatersrandin malmia muistuttava konglomeraattilohkare, mutta Jäkälä-äytsin puroilta, Kaitsun kaivospiirin ”Jeagiloaivin Kultasarven” lapiokaivokselta. Lohkare oli löytynyt Kaitsun mukaan moreenin seasta noin 1,5 metrin syvyydeltä.

Onko tuossa konglomeraatissa kultaa, oli tietenkin Kaitsun kysymys. Se onkin vaikea selvitettävä. Kemialliseen kulta-analyysiin pitäisi olla enemmän kiveä, jotta tulos olisi hip-

puefektin takia luotettava. Mahdollisten kultarakeiden pienuuden ja epätasaisen jakauman takia kemiallinen analyysi vaatisi paljon kiviainesta ollakseen luotettava.

Mutta tähänkin ongelmaan on ratkaisu. Kiviharrastajille tuttu timanttisaha on mikroskooppisten kultarakeiden etsinnässä kiviäytteistä melkein yhtä käyttökelpoinen kuin timanttikairaus kallioiden tutkimuksessa.

Tällaisissa tapauksissa olen siis yleensä turvautunut timanttisahaan. Kun sillä sahaa kivistä siivuja, niin mahdolliset kultarakeet erottuvat sahatulla pinnalta kiiltävinä pisteinä, vaikka kultarakeet olisivatkin tosi pieniä ja harvassa. Jopa millin tuhannesosien kokoiset kultarakeet voi näin löytää, sillä usein ne levittyvät sahattaessa hieman isommalle alalle.

Jos kultamaisia pisteitä sahamenetelmällä löytyy, niin sitten varmistan vielä stereomikroskoopin avulla teräspiikillä, että ne todella ovat metallia eivätkä esimerkiksi kuparikiisua. Jos tutkimuksessa päästään tähän saakka, niin lopulta vielä varmistetaan tulokset elektronimikroskoopilla sen kemiallisilla analysaattoreilla.

Kaitsun konglomeraatin kultapotentiaalin selvitys jäi sahausvaiheeseen eikä siihen tarvinnut käyttää kallista laboratorioanalytiikkaa. Sahatuista kivilevyistä ei siis löytynyt kultara-

keita. Kivilajina tuo lohkare on kyllä erikoinen ja harvinainen Miessin löydöksi. Se muistuttaa Keski-Lapin alueen konglomeraattia kuten Kumpu-konglomeraattia ja Mantovaaran kiviä. Jäätikön kuljetuksen tulosuunta kyllä sopii tuolle alueella, vaikka matka pitkä onkin kilometreissä. Toisaalta tiedetään kyllä, että kullanhuuhtonta-alueilta löytyy joskus harvoin Kitilän jaspistakin pikkukivinä, joten aivan mahdollonta näin pitkä tulomatka ei ole.

Kullankaivajien varmasti hyvin tuntema GTK:n malmigeologi Ilkka Härkönen etsi noista Keski-Lapin kivilajijaksoista jo 80-luvulla nimenomaan mahdollisia Witwatersrandin malmin kotimaisia vastineita. Ikävä kyllä kultapitoisuudet jäivät liian pieniksi, jotta etsintöjä olisi jatkettu enempää.

Vastaavia etsintöjä on ollut muuallakin Suomessa kuten Kuusamossa ja Itä-Suomessa. Tällöin on etsitty sekä kultaa että uraania tämän tyyppisistä konglomeraateista.

Witwatersrandin tyyppisiä isoja kultamalmeja on muuallakin kuin Etelä-Afrikassa. Tunnettuja ovat Kanadan Elliot Lake, Brasilian Sierra do Jacobina, Ghanan Tarkwa ja Guyanan alue Kolumbiassa.

Miksei sitten Suomessa kun kerran muualla? Kivien ikä voi olla yksi syy. Witwatersrand ja monet muut isot konglomeraattiset

Timanttisahatulla kiven pinnalla pienetkin kultarakeet erottuvat kiiltävän keltaisina pisteinä. Kuvan kultarakeet ovat läpimitaltaan vain 0,03–0,3 mm, mutta niitä erottaa jo paljaalla silmällä. Kuvan näkyvä kultaa sisältävä kvartsikivilohkare on Ilmajoelta ja sen löysi prospektori Pekka Hietala 1990-luvulla. Kuva: Kari A. Kinnunen

kultamalmit ovat yli 2200 miljoonaa vuotta vanhaa soraa. Meillä vastaavat konglomeraatit ovat hieman nuorempia. Tieteellinen selitys on ympäristöllinen. 2200 miljoonaa vuotta sitten maapallon ilmakehän happipitoisuus alkoi kohota, ja se vaikutti geologisiin prosesseihin, ja lopulta aineksiin, jotka rikastuvat soraan. Malmit ovat geologisen ympäristönsä tasapainoisia tuotteita.

Kirjallisuutta

Härkönen, Ilkka 1984. Tutkimus kullan esiintymisestä Keski-Lapin alaproterotsoisissa, karkeissa, klastisissa sedimenteissä 1978–1983. GTK arkistoraportti M19/3714/-84/1/10, 85 s., 19 liites.

Netissä: http://tupa.gtk.fi/raportti/arkisto/m19_3714_84_1_10.pdf

KOVAA PELIÄ Perun viidakoissa

kanta-aottava kirjoitus taistelusta luonnon puolesta

Perussa on meneillään valtava kultaryntäys. Kaivoin geologista kirjallisuutta ja kaikkea muutakin. Törmäsin myös hurjiin kertomuksiin kullankaivajien kohtelusta: satoja pikkukylä oli poltettu, koneita ja laitteita oli räjäytetty, kaivupaikkoja tuho.

Nämä tarinat veivät mukanaan. Materiaalia oli paljon. Näyttäviä artikkeleita on julkaistu mm. NY Timesissä, Guardianissa ja monissa muissa suuren maailman laatu-lehdissä.

Varsinkin valokuvat olivat pysäyttäviä. Helikopterit laskeutuivat kylään. Mellakkapoliisit piirittivät alueen. Kullankaivajat perheineen saivat kerätä pienen tavaranyytin ja heidät siirrettiin tiukassa valvonnassa sivummalle. Palavista kylistä oli saatu erityisen hienoja kuvia. Ystävälläni Heikilläkin kuvia katseltaessa kovaksi tiedetty pokka murtui ja ääni vapisi: ”Siellä on baaritkin kylissä tuhottu”.

Perun valtio perustelee toimiaan ympäristösyillä. Kullankaivajat kaivavat ilman lupaa – lupajärjestelmä on luotu isoja yrityksiä varten ja pienkaivaja ei voi lupaa saada. Millään, mitä kullankaivajat ovat alueelle rakentaneet, ei ole

lain suojaa. Suojeluväen mukaan kullankaivu aiheuttaa mm. köyhyyttä ja lisää eriarvoisuutta. Osa kaivuista tapahtuu suojelualueilla.

Minua kiinnosti geologia ja kaivutekniikka, mutta jossakin vaiheessa en enää katsonutkaan kylänpolttokuvia analyttisesti. Toki ymmärsin, että kuvat ja tekstit olivat osa paikallisen ympäristöministeriön julkisuuskampanjaa. Niiden tarkoituksena oli tietenkin puolustella kullankaivajien kiusaamista.

Minuun kuvat ja kirjoitukset vaikuttivat päinvastoin, kuin mitä oli tarkoitettu. Minulle tuli outo olo. Mietin, että onko tämä nyt sitä myötätuntoa tai muuta empatiaa, mistä niin paljon puhutaan.

Luin lisää ja katselin kuvia tarkemmin.

Helikopterista tulee valtion edustajia ja polttavat kylät. Syyksi sanotaan kullankaivun aiheuttama köyhyys ja lisääntyvä epätasa-arvo. Voi Jestas. Ei kullankaivu aiheuta köyhyyttä, ei täällä eikä siellä eikä missään muuallakaan. Ihmiset ovat köyhiä ihan muista syistä. Kullankaivulla ne köyhät yrittävät saada elämäänsä parannuksia.

Eivät kullankaivajat tee työtään rahanhiemosta. He haluavat ihan samanlaisia asioita

kuin mitä poliisit ja ympäristöhallinnon virkamiehetkin haluavat. Vähän helpompaa elämää. Sähkövalo ja ehkä jääkaapin. Lapsille jotakin vähän parempaa kuin mitä itsellä on ollut.

Näihin iskuihin ei liittynyt mitään olosuhteiden parantamista. Iskun jälkeen toimittajat, virkamiehet ja poliisit pakkautuivat helikoptereihinsa ja häipyivät. Ihmiset jäivät nyssäköidensä kanssa viidakkoon. Talot poltettuna ja omaisuus jyrättynä.

Operaatiolla oli varmaan asetettuna tulostavoitteita ja osa niistä epäilemättä saavutettiin. Sillä eriarvoisuuden uhka tietysti näillä toimenpiteillä väheni – köyhyysasiat sen sijaan tuskin korjautuivat. Luonto ei kunniaukseen tehdyistä toimista kiittänyt, mutta ei toki niitä moittinutkaan.

En tiedä, mikä näissä kuvissa oli niin koskettavaa. Siirsinkö kärsivien tilalle itselleni tutut ihmiset? Ennakoinko mielessäni jotakin, mitä en koskaan haluaisi nähdä Suomessa, mutta sisimmässäni tiedän näkeväni.

Vai projisoinko asian jotenkin koskemaan itseäni. Jos suvulla on kollektiivisia tunteita, niin meidän suvullamme on kiviriippana vastaavanlaisen hyökkäyksen kokemus. Partisaanit ampumassa ikkunoihin ja sytyttämässä tulipaloa. Ja sen jälkeen mummoni aseistamassa kymmenvuotiaita koulutyttyjä kiväärillä ja lähettämässä heitä kesäyöhön vartioon.

Ai että miksi pikkuisia tyttöjä. No siksi tietysti, kun ei ollut siinä tilanteessa enää ketään muita vartioon laitettavaksi.

Elämä jatkuu jos se ei lopu. Niin meidänkin suvussa. Se kesäyö sen sijaan loppui. Kuolleet haudattiin ja eloon jääneiden haavat sidottiin. Kullantuotantoa ei tapahtuman vuoksi keskeytetty.

Perussa kullankaivajiin kohdistuvat iskut jouduttiin lopettamaan, kun oman maan kansalaisten törkeä kohtelu synnytti jonkinlaisen kohun. Korkeita ympäristöministeriön virkamiehiä joutui skandaalin vuoksi eroamaan.

Amerikkalainen toimittaja kirjoitti luonnon puolesta tehtävien iskujen vaikeudesta. Ovat paikalliset kaivajahyväkkäät kuulemma ovelia ja piilottavat pumppuja ja muita keskeisiä laitteita iskuilta suojaan. Pahimmillaan tai parhaimmillaan tuotanto saatiin kuulemma käyntiin jo iskua seuraavana yönä.

Jotenkin uskon kaiken tuon. Jos nuo ihmiset olisivat periksiantavaa sorttia, niin eivät he olisi alun perinkään kullankaivajiksi ryhtyneet. Minulle tuo toimittajan kyyniseksi tarkoittama huomautus toi lohtua.

Kuvittelin pumpun äänen kesäyöhön: Nuotiot antavat valoa ja lämpöä, iskun aiheuttamia hävityksen jälkiä korjataan, jossakin tuoksuu ruoka. Joku kertoo tilanteeseen sopimattomia huonoja vitsejä ja joku toinen yrittää vähän nauraa.

*Riittävän ajoissa vappuun valmistautumassa
Inarin kunnan Törmäsen kylän alemmalla Mulkujärvellä, 8.3.2016*

ANTTI PERONIUS

VENEKULJETUKSET LEMMENJOELLA

Tavarakuljetukset kulta-alueelle

Veikko Jomppanen

0400 137 090

Polttopuuta metrisenä halkona.

Kysy myös poronlihaa

Vuosikokous 2016

Kokousjärjestys

Vuosikokouksessa oli yhdistyksen asioista päättöksiä tekemässä nelisenkymmentä jäsentä. Vuosikokouspöytäkirja, toimintakertomus vuodelta 2015 sekä toimintasuunnitelma vuodelle 2016 löytyvät yhdistyksen kotisivuilta osoitteesta www.kullankaivajat.fi.

Puheenjohtajana toimi Kauko Matilainen, ja kokoussihteerinä oli Tytti Bräysy.

Edunvalvonta

Liitto toimi kaikkien kullankaivajaryhmien etujärjestönä, riippumatta kaivumenetelmästä, kaivalueesta tai toiminnan luonteesta.

Uuteen kaivoslakiin muutoutuvia hallintokäytäntöjä seurattiin tarkasti ja jäsenistöä avustettiin mm. kohtuuttomiin valitusprosesseihin vastaamisessa. Kaivoslain kokonaisuudistukselle on nähty selkeitä tarpeita valtionhallinnossa. Kaivoslain kokonaisuudistus etenee hitaasti. Ministeri Olli Rehnin myötävaikutuksella osaa keskeisesti kullankaivua koskevia kaivoslain säädöksiä lähdettiin uudistamaan pikaisesti. Liitto tarjosi asiantuntija-apua näiden säädösmuutosten kristallisoimiseksi.

Uudessa kaivoslaissa saamansa erityisen valitusoikeuden myötä Saamelaiskäräjät on edelleen valittanut lukuisista kullanhuuhton liittyvistä viranomaispäätöksistä, pääosin samansisältöisin sarjavalituksin.

Osa kaivosviranomaisen lupapäätöksistä on toisella kierroksella Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa. Saamelaiskäräjien valitusten ja kolmen vuoden lupasyklin aiheuttaman 120 lupahakemuksen ruuhkautumisen johdosta liit-

to kirjelmöi asiasta työ- ja elinkeinoministeriöön sekä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen.

Kolmeen eri ympäristölupaan liittyvien valitusten käsittelyn yhteydessä KHO linjasi, että tarkasti säänneltynä ja pienimuotoisena maankäyttömuotona kullankaivu ei heikennä saamelaisten oikeutta harjoittaa kieltään ja kulttuuriaan.

Liiton edustajisto kävi tapaamassa Metsähallituksen uutta pääjohtaja Esa Härmälää, Saamelaiskäräjien edustajistoa, Metsähallituksen kullankaivalueiden henkilöstöä, Inarin uutta kunnanjohtajaa sekä Lapin kansanedustajia. Lisäksi käytiin epämuodollisempia yhteistyötapaamisia eri sidosryhmien kanssa.

Uusille kansanedustajille lähetettiin rau-taisannos tietoa kullankaivun käytännön ongelmista ja liiton esityksistä näiden ongelmien poistamiseksi. Liitto teki myös kullankaivun jatkuvuutta koskevan esityksen keväällä 2015 eduskuntavaalien jälkeen valittavan hallituksen hallitusohjelmaan.

Jäsenpalvelut

Liiton jäsenmäärä on ollut edelleen kasvussa ja vuosittain yhdistyksestä eroavien tai maksamattomien jäsenmaksujen johdosta erotettavien jäsenten määrä on pysynyt aiempien vuosien tasolla. Vuonna 2015 yhdistykseen liittyi 356 uutta jäsentä. Jäsenmäärä 31.12.2015 oli 3847 jäsentä.

Liiton hallitus on ottanut tavoitteekseen saada sitoutettua jäsenistönsä paremmin kullankaivuperinteen jatkamiseen ja pyrkinyt aktivoimaan jäsenistöä hakemaan yhdistyksen varsinaista jäsenyyttä.

Toiminnanjohtaja kulki kaivukaudella ak-

Vuosikokousväkeä keskittyneenä kuulemaan menneistä ja tulevista.

tiivisesti eri kulta-alueilla ja ohjasi, neuvoi ja opasti jäsenistöä käytännön kullankaivuun liittyvissä asioissa.

Liiton jäsenistön vapaassa käytössä olleet valtaukset olivat erittäin suosittuja ja kaivutoiminta alueilla oli aktiivista, asiallista ja kultaa tuottavaa. Useiden lupahakemusjonossa olevien omien valtaustensa johdosta liitto vuokrasi Tankavaaran Kultakylältä Aurum-valtauksen jäsenistön kaivumahdollisuudet turvataksaan.

Liitto järjesti 30.1.–1.2.2015 perinteisen talvitapahtuman, seminaariristeilyn Tukholmaan. Seminaarin pääteemana oli Tiedettä vai taikuutta – kultaa geofysiikan keinoin. Seminaariin osallistui n. 260 henkeä. Järjestelyistä vastasivat puheenjohtajana Antti Peronius ja matkanjohtajana Heli Rapakko. M/s Mariellan auditoriossa järjestetyssä avausseminaarissa käsiteltiin kullankaivuun kohdistettua valitusrumbaa.

Liiton pikkujoulut vietettiin 5.–7.12.2015 Tankavaaran Kultakylässä Sodankylässä. Pik-

kujoulujen yhteydessä tehtiin kaivosekskursio Kevitsan kaivokselle Sodankylään.

Tehostettua tiedottamista

Liiton internet-sivusto toimii jäsenlehti Prospäkkärin ohella merkittävimpänä jäsenhankintakanavana ja ulkoisena tiedonjakokanavana. Kotisivujen keskustelupalsta on muotoutunut foorumiksi, jossa kaivajat jakavat mielipiteitään ja tietojaan kullankaivuun liittyvistä asioista.

Toimenpiteitä sen uudistamiseksi entistä paremmin jäsenistölle suunnattuna viestimenä jatkettiin yhteistyössä Innokaltio Ay:n Tero Riskilän ja Samuli Jomppasen kanssa. Liiton puolelta kehitystyötä koordinoivat Hannu Viranto ja Hannu Raja. Uusitut kotisivut avattiin 8.9.2015. Kotisivujen ylläpidosta on vastannut Hannu Raja, joka on samalla toiminut internet-sivuston päätoimittajana.

Liitto järjesti Kullankaivajain Mestaruus-

kilpailut Sodankylän Tankavaarassa SM-kisojen yhteydessä. Kisapäällikkönä toimi Esko Orava. Tärkeänä edellytyksenä kisojen onnistumiselle oli aktiivinen talkoolaisjoukko. Liiton kisojen järjestäminen SM-kisojen yhteydessä tuotti selviä synergia-etuja liitolle sekä organisatorisesti että järjestelykulujen osalta.

Liitto käynnisti yhteistoiminnan valmistelukseen maailman kullanhuuhdontajärjestö WGA:n Suomen edustuksen, Kullanhuuhdonnan SM-kilpailujen ja vuoden 2019 Kullanhuuhdonnan MM-kilpailujen vastuiden siirtämisen Lapin Kullankaivajain Liiton nimiin.

Hallinto

Liiton hallituksen puheenjohtajana toimii vuosina 2015–2017 Hannu Viranto, erityisvastuuna ulkoiset suhteet. Varapuheenjohtajaksi hallitus nimesi Maija Vehviläisen, erityisvastuuna Palsinperän kulkuyhteydet. Hallituksen muina jäseninä toimivat eri vastuualueisiin painotuen: Kai J. Rantanen, sihteeri ja rahastonhoitaja; Aki Karvonen; Lemmenjoen alueen kiinteistöt ja kalusto; Hannu Raja, Ivalojoen kul-

lankaivu-alueiden kiinteistöt ja kalusto; Ensio Kaustinen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja tiedottaminen; Esko Orava; kilpailutoiminnan kehittäminen. Vuosikokous valitsi hallituksen jatkamaan entisellä kokoonpanollaan.

Liitto osallistui Lemmenjoen kultahistoriallisen reitin suunnitteluun yhteistyössä Kultamuseon ja Metsähallituksen kanssa. Hanketta esitettiin eriytettäväksi kahdeksi erillisistä lähteistä rahoituksen saaviksi hankkeiksi. Metsähallituksen esityksen mukaisesti tutkittiin mahdollisuutta toteuttaa suunnitelmien mukaisen Kultareitin sisältöpuoli yhteistyössä Kultamuseon kanssa.

Lähtökohtana osallistumiselle oli se, että Kultareitti-hanke ei vaikeuta elävän kullankaivuperinteen harjoittamista. Historiatoimikunnan puheenjohtaja Pirjo Muotkajärvi toimi liiton edustajana projektissa.

Liitto osallistui aktiivisesti Kultainen Geopark-hankkeen toteuttamiseksi siten, että kullankaivun näkökohdat olisivat tulleet otetuiksi huomioon hankkeessa. Muidenkin toimijoiden sitouduttua tähän periaatteeseen, kaatui hanke Inarin kunnanhallituksen päätettyä olla jatkamatta hankkeen kehittämistä.

LKL:n hallitus. Kai J. Rantanen sihteeri, Ensio Kaustinen, Aki Karvonen, Hannu Viranto puheenjohtaja, Esko Orava, Maija Vehviläinen varapuheenjohtaja, Hannu Raja.

Jäsenmaksu vuodelle 2017

Liittymis- ja jäsenmaksujen suuruudet kuluvalle toimintakaudelle 2016 oli päätetty vuosikokouksessa 2015.

Hallituksen esityksestä vuosikokous vahvisti jäsenmaksun korottamisen 25 euroon vuodelle 2017 ja kullalla maksettaessa 1,0 g Lapin kultaa. Liittymismaksu säilytettiin 10 euron suuruisena.

Liiton rahastonhoitajan näkemyksen mukaan nyt on saavutettu jonkinlainen saturaatiopiste jäsenmaksun vastaavuuden kanssa suhteessa yhdistyksen panostuksiin. Mikäli jatkossa tähdätään tupo-pöytiin Jalometallityöväenliittona, vaatisi se tulopohjan laajentamista perintölahjoituksiin ja muihin kissanhoitoyhdistyksien tulonhankkimismenettelyihin.

Nykytekniikan käyttöä jäsenmaksuruljanssissa on kehitetty. Ilmoittakaa toimistolle lisää sähköpostiosoitteitanne, niin saamme jäsenmaksukäytäntöjä entistä kustannustehokkaammiksi.

Jäsenvalintoja

Uusiksi varsinaisiksi jäseniksi valittiin hallituksen esityksen mukaisesti 85 uutta varsinaista jäsentä: Tarja Aakko, Markku Ahokas, Tytti Bräysy, Leea Enbäck, Veikko Friman, Erkki Haataja, Harri Hautamäki, Mauri Hietala, Petri Hirsimaa, Pentti Hongisto, Aune Huhta, Jorma Huhta, Milja Hummelholm, Tapio Hummelholm, Mauno Häkkänen, Markus Iltanen, Pekka Jauhiainen, Margetta Jompan-Tiainen, Taisto Jurvelin, Janne Jylhä, Teija Jylhä, Tapani Kaikkonen, Markku Kariluoma, Teuvo Katajamaa, Petri Kettunen, Juha Kellokumpu, Seppo Kivikangas, Eero Kivimäki, Jorma Kivisaari, Erkki Koivusilta, Salli Konttinen, Matti Kotimäki, Hannu Kurttila, Marko Kyllönen, Eeva Laakso, Helge Laukkanen, Ari Leskinen, Raili Leskinen, Tuomo Leskinen, Teijo Loikkanen, Aarne Luimula, Arto Lötjönen, Jani Majuri, Teuvo Merenlinna, Esa Meriläinen, Erkki Merta, Pia Mäkelä, Mikko Mäki-Turja, Jaakko Niemi, Kalle Niemi, Risto Nikkilä, Arja

Nousiainen, Timo Nurmi, Visa Nurmi, Mikko Närhi, Petri Paavola, Mirja Pihlajamaa, Sirpa Poikelispää, Tapio Poikelispää, Kari Pokkinen, Tuomo Rentola, Markku Rissanen, Hannele Ruohoniemi, Anita Räisänen, Kari Salonen, Ari Sattanen, Kaj Skantz, Tapio Soukka, Reijo Stenius, Anita Suokko, Timo Suokko, Jukka Takanen, Georg Tallberg, Pekka Tilli, Pirjo Tilli, Marko Touru, Matti Tuohino, Mantta Tuomainen, Heikki Tyyskä, Tapio Vaali, Matti Vesala, Raul Veskus, Jukka Vuokniemi, Olli Winberg, Mika Yläpelto ja Sauli Öljymäki.

Excel-ohjelman täysin lahjomaton satunnaislukugeneraattori valitsi vuodelta 1966 olevan Heikki Kokon omakätisesti allekirjoittaman historiallisen turistijäsenkortin voittajaksi Ari Leskisen. Saapuneista hakemuksista muutama ei ehtinyt hallituksen käsittelyyn, mutta ne käsitellään seuraavan vuoden vuosikokouksessa.

Sääntömuutosesitys hyväksyttiin vahvistettavaksi

Vuosikokous vahvisti hallituksen valmisteleman sääntömuutosesityksen, joka tähtää varsinaiseksi jäseneksi hakeutumisen kynnyksen madaltamiseen, sitouttaa nuorisoa kullankaivun harrastamiseen ja liiton toimintaan erityisellä nuorisojäsenyydellä sekä keventää vuosikokouksen koollekutsumismenettelyä. Samalla esitetään maksuttoman vapaajäsenyyden poistamista jäsenkunnan tasavertaisen kohtelun nimissä.

Päätös sääntöjen muuttamisesta on tehtävä kahdessa perättäisessä, vähintään yhden kauden väliajoin pidettävässä yhdistyksen kokouksessa, jolloin ehdotusten on kummassakin kokouksessa saavutettava 3/4 äänten enemmistö annetuista äänistä. Hallitus kutsuu yh-

distyksen ylimääräisen kokouksen koolle Tankavaaran Nugget-kahvioon 28.7.2016 kello 19.00 päättämään sääntömuutoksen vahvistamisesta.

WGA

Vuosikokous päätti, että Lapin Kullankaivajain Liitto ry ottaa vastatakseen Suomen edustamisen maailman kullanhuuhton kattojärjestö WGA:ssa. Maailman kullanhuuhtojien kattojärjestö WGA perustettiin vuonna 1982, kun kullanhuuhtontakilpailut alkoivat levitä Tankavaarasta muualle ja MM-kilpailuja alettiin järjestää maailman eri kullankaivalueilla. Yhdistys perustettiin lajin kattojärjestöksi, jonka tarkoituksena oli edistää ja kehittää kullanhuuhtontaa kilpailulajina, luoda kulta-alan ihmisten yhteistyöverkostoa ”saattaa kaikki kultakansa yhteen”.

Valta on jäsenmailla, joilla on ääniä 2–5 kpl riippuen siitä, kuinka monta kilpailijaa kyseisestä maasta on osallistunut MM-kisoihin kahtena edellisenä vuotena. Näillä äänillä ratkaistaan myös MM-kisaisännyydet. Jokaisesta jäsenmaasta voi olla vain yksi yhdistys edustamassa maataan. Riitakysymykset tulee ratkaista omassa maassa eikä WGA hyväksy mistään syystä kahta tahoa yhden maan edustajaksi. Vuosikokouksessa saa olla kustakin jäsenmaasta kaksi edustajaa käyttämässä maan äänivaltaa ja tuomassa asioita agendaan.

Suomesta ovat tällä hetkellä edustajina Jouko Korhonen ja Pia Turunen.

WGA:n presidenttinä on toiminut vuodesta 2009 Arturo Ramella Italiasta. Varapresidenttinä on Jiri Dunovsky Tsekeistä sekä treasurerina Eija Orava ja secretarynä Raimo Repola. Hallituksen jäsenet eivät edusta maataan vaan ovat täysin puolueettomia. Lähinnä hallitus toimii moottorina, promoottorina, koordinaattorina ja MM-kisojen valvojana.

Toiminnanjohtajan kesäpäivystykset

 Lapin Kullankaivajain Liiton kesäaikaisena toiminnanjohtajana toimii viimevuotiseen tapaan Hannu Raja. Hanskin tavoittaa liiton päivystyspuhelimesta 0400 836 500 tai henkilökohtaisesti Kasöörin kämpältä Tankavaarasta. Myös sähköpostitse info@kullankaivajat.fi voi ottaa yhteyttä.

Kenttäpäivystykset alkavat keskiviikkona 22.6.2016 Laanilan Savotta Kahvilassa kello 10.00–12.00.

Kutturantien Kultakioskille Hanski saapuu päivystämään kello 13.00–15.00.

Siitä eteenpäin Hanski on tavattavissa joka keskiviikko Savotta Kahvilassa kello 10–12, ja Kutturantien Kultakioskillä 13–15.

Härkäselän välivarastointialueella järjestetään siivoustalkoot 12.7.2016 alkaen kello 12.00.

Jos haluatte pelastaa merkitsemätöntä tavaraanne, käykää ohi mennessä merkitsemässä nyyttinne ja vaununne, tai ottaa yhteys Hannu Rajaan ennen siivoustalkoita.

Ehdollinen kutsu Kaivoslain kirkastusjuhlaan

 Viisi vuotta sitten kokoonnuimme Lapinkullan Ystävät ry:n kämpälle Iso-ojalle ottamaan vastaan uuden kaivoslain, joka on osoittautunut kullankaivulle jopa huomommaksi kuin miltä se ensin vaikutti.

Nyt meillä on ilo kutsua kaikki kullankaivajat ja kullankaivun ystävät Lapin

Kullankaivajain Liitto ry:n jäsentilaisuuteen samalle paikalle ottamaan vastaan hiukan parannellun kaivoslain – mikäli eduskunta hallituksen esityksen lakimuutoksesta vahvistaa.

Tilaisuus järjestetään yhteistyössä Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n, Kultaperinne ry:n ja Lapinkullan Ystävät ry:n kesken.

Kaivoslain kirkastusjuhla 2.7.2016 alkaen kello 16.00 Iso-ojan kämpällä

HUOM! Juhlat järjestetään, jos ja sitten kun eduskunta vahvistaa lain astumaan voimaan. Nyt näyttää vahvasti siltä, että laki astuu voimaan 1.7.2016.

Paikalla keittolounas ja huutokauppa, joilla kerätään samalla varoja Harriojan sillan kunnostusprojektia varten.

Tervetuloa!

Elinkeinojen yhteensovittamista liiton ja paliskuntien välillä

*Näytäkö mulle sun merkitysaidat, piirrä ne kartalle
Riisutaan pois kaikki riidat ja haitat, lähdetään jänkkäille.
Heelvetin hyvin menee!*

PMMP:n hittibiisin ”Rusketusraidat” mukaisessa hyvässä draivissa sujui liiton edustajien ja Lapin, Ivalon ja Hammastunturin paliskuntien epämuodollinen elinkeinojen yhteensovittamispalaveri Ivalossa.

Liiton edustajina olivat edunvalvonnasta vastaava Antti Peronius ja toiminnanjohtaja Kai J. Rantanen. Lapin paliskuntaa edusti poroisäntä Harri Hirvasvuopio, Hammastunturia poroisäntä Jarmo Haataja ja Ivalon palkisesta paikalla oli paliskunnan valtuuttamana Kirsti Kustula, joka on samalla Saamelaiskäräjien elinkeino- ja oikeuslautakunnan varapuheenjohtaja, mutta ei edustanut tapaamisessa Saamelaiskäräjiä. Tapaaminen toteutettiin Kustulan esityksestä.

Lapin Kullankaivajain Liitto lähtökohtaisesti arvostaa poroelinkeinoja ja sen harjoittajia – kovien miesten ja kovien naisten kovia hommia, kuten kullankaivukin – sekä saamelaista perinnettä ja kulttuuria.

Se, että Saamelaiskäräjät instituutiona on politisoinut kysymyksen kullankaivun oikeutuksesta ja lausunnoissaan, joissa ei millään muotoa kuvata sitä vaikutusprosessia ja seurauksia, joiden kautta kullankaivu muiden maankäyttömuotojen vähäisimpänä edustajana haittaa ja vaikeuttaa saamelaisten oikeutta nauttia ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, on kategorisesti vastustanut koneelliselle kullankaivulle myönnettäviä lupia ja vaatinut lupien eväämistä ja koko ammattikunnan alasajoa, ei tarkoita että yksittäinen poromies tai edes paliskunta olisi samaa mieltä. Tai edes vaaliluetteloon kuuluva saamelainen henkilönä.

Poroelinkeino, sen harjoittajien tai saamelaisten demonisoiminen kansanryhmänä nettiavautumisissa tai nuotiopuheissa on hedelmätöntä. Tunturi, jänkä ja outa ovat poromiehen konttori ympäri vuoden, mikä kaikkien samoilla alueilla toimivien kullankaivajien tulisi tiedostaa. Poromiehen elo ja elämä ovat siellä.

Kullankaivuun liittyvät lupaprosessit – kullanhuuhdentalupa sekä ympäristölupa – ovat raskaita ja kalliita. Lausuntoja kumppaan lupa- ja pyydetään yhdeksältä eri taholta. Paliskunnat ovat yksi lausunnonantajataho, joka on herännyt prosessin raskauteen. Erityisen mieltäylentävää eivät ole lupahakemukset, jotka kohdistuvat poroelon vuotuiskierron kannalta erityisen kriittisille alueille, ja jotka tulevat paliskuntien tietoon vasta kuulemisvaiheessa.

Tähän asiaan tuskastui myös Kustula, ja alkoi pohtia vaihtoehtoja toimintamallia. Käydyn keskustelun myötä Lapin Kullankaivajain Liitto suosittelee jäsenilleen etukäteistä yhteydenottoa kyseisen paliskunnan poroisäntään varsinkin uusille paikoille suunniteltujen kullanhuuhdentalupahakemusten osalta.

Paikalliset poroisännät osaavat samalla avata poron mielenliikkuja ja vuotuiskiertoa. Maastokatselmuksen yhteydessä on mahdollista paremmin yhteen sovittaa intressejä, tai sitten ei. Jokainen kullankaivaja tekee kuitenkin loppujen lopuksi oman näkemyksensä mukaisen päätöksen haetusta alueesta.

Kaikki tähän menettelyyn sitoutuneet poroisännät ovat varsin luonnikkaita ihmisiä, ei kannata ujostella yhteydenoton kanssa.

Toinen ongelmia aiheuttanut asia on kulku kaivualueille. Poroaidat ovat poropaimenuksen kannalta ensiarvoisen tärkeitä rakenteita. Esiin on tullut ite-ratkaisuja, joissa kullankaivajat ovat puhkaisseet esteitoihin omia veräjiään, joiden toteutus ei aina ole ihan parhaasta päästä.

Paliskunnat toivoisivat tässäkin tapauksessa yhteydenottoa paliskuntaan, ja mikäli veräjä yhdessä nähdään välttämättömäksi, olisi parempi että sen rakentavat paliskunnan omat aitamiehet, jotka tietävät miten sellainen pitää tehdä. Veräjistä kulkiessa ne pitää myös muistaa sulkea, oli veräjä sitten alun perin auki tai kiinni.

Seitsemäs ikuisuus kysymys ovat nirunaruviritelmät majoitteiden lähettyvillä ja kaivauksilla. Jo vuosia sitten on luovuttu lippusiimojen ja muiden naruviritelmien suositelusta. Montut on luiskattava yleisen turvallisuuden kannalta turvalliseen kuntoon, ja paras konsti

montun laidan merkitsemiseen on heijastin-nauhalla varustetut auraustikat tarpeeksi tiuhaan aseteltuina.

Niin, ja syökää poroa!

Poroiännät

- Ivalon paliskunta Ari Kustula, puh: 040 770 3225, ari.kustula@paliskunnat.fi
- Lapin paliskunta Harri Hirvasvuopio, puh: 0400 397 851, lapinpaliskunta@gmail.com
- Hammastunturin paliskunta Jarmo Haataja, puh: 0400 151 712, hammastunturinplk@gmail.com
- Sallivaaran paliskunta Nils-Heikki Näkkäljärvi, puh: 0400 399 906, nils-heikki.nakkalajarvi@pp.inet.fi

Lemmenjoen kulttuuriperintöinventointi

Metsähallituksen erikoissuunnittelija Siiri Tolonen lähestyi huhtikuun loppupuolella Lapin Kullankaivajain Liiton puheenjohtajisto sähköpostilla.

Viestissään Tolonen kertoi Metsähallitukselle tulleen kyselyjä Lemmenjoen kaivospiirien lakkauttamiseen liittyvistä maisemoinneista ja rakennusten purkamisesta. Alueen historiallisesti arvokkaita suojeltuja rakennuksia ovat aikaisemmin käyneet dokumentoimassa ja arvottamassa Museovirasto, Ely-keskus ja Kultamuseo.

Argeologisia kohteita ei kuitenkaan ole systemaattisesti kartoitettu.

Tolonen ilmoittaa viestissään aloittavansa kaivospiirien kulttuurikohteiden inventoinnin, kohteena vanhat kullankaivun jäännökset ja rakennukset. Tolonen toivoo LKL:n tiedottavan kullankaivajille tästä elokuussa toteutettavaksi suunnitellusta kulttuuriperintöinventoinnista. Myös kohteiden taustatiedot kiinnostaisivat Tolosta ja siksi hän toivoo saavansa alueen kaivajia haastateltaviksi.

Liitto valtuutti Antti Peroniuksen vastamaan Toloselle. Peroniuksen kertoi vastauksessaan

Toloselle suoraan, että inventointi ei ole lainkaan ongelmaton juttu. Kun Metsähallitus on vuosikymmenien varrella tehnyt paljon kullankaivun elävän kulttuuriperinteen tuhoamiseksi, saattaa osa kullankaivajista suhtautua hyvinkin kielteisesti oman perinteensä inventoimiseen.

Monet kaivajista ovat kokeneet vuosien varrella suuria taloudellisia menetyksiä konfliktien takia ja joutuneet oikeusteitse puolustamaan Metsähallituksen kiistämiä oikeuksiaan.

Varsinkin asumuksiin liittyy paljon tunteita; liitto on useaan otteeseen pyytänyt Metsähallitukselta selkeää linjausta suunnitelmista koskien vuoden 2020 kaivospiirien lakkauttamista. Vastausta liitto ei ole Metsähallitukselta saanut.

Liitto suosittelee Tolosta ottamaan suoraan yhteyttä kaivospiirien haltijoihin, ja sopimaan etukäteen vierailut ihmisten asunnoilla ja työmailla.

Kullankaivajat ovat lähtökohtaisesti hyvinkin kulttuurimyönteisiä porukkaa, mutta ajoitus inventoinnin toteutukselle on mahdollisimman huono.

Tuntsan kultaa

JORMA KORPELA

Nimi Tuntsa on saamenlähtöinen, ja tarkoittaa välkkyvää virtaa. Venäjällä puhutaan Tumtsasta. Sama joki – murre-erot. A.E. Järvinen oli Tuntsajoen ja -kairan tuntija. Miten lohi tarttui, miten karhut kellistyivät. Ikämiehenä sitten katui monia monia tekojaan.

Tuntsa on vieläkin erämaa, vain noin sadan kilometrin päässä Sallan kirkolta. Nimi tuli kautta Suomen tunnetuksi, kun vuonna 1960 kesän helteillä salama iski ruutikuivaan maahan ja noin 200 km² ikivanhaa kuusikkoa paloi. Vieläkin rankojen raadot näkyvät.

Paloa seurasi ns. nokisavotta. Palon alle jääneet puut otettiin talteen, mutta kun oli jouduttu tekemään noin 30 kilometrin tie erämaahan, toki laitojakin voi harventaa! Syntyi Tuntsan kuumaisema, jonka vieläkin huomaa: mooneen kertaan entistä kuusimetsää yritettiin jostain Uumajan korkeudelta tuoduin männynsiemenin saada uuteen kasvuun.

Vielä 20 vuotta sitten männyt olivat latvoistaan kuin hirvien jäljiltä, vain leirini ym-

pärillä palolta säästyneet petäjät olivat ns. normaaleja Lapin mäntyjä. Tämän joutui toteamaan myös MH:n tarkastaja vuonna 2005: pitäisi noita riukuja vähän harventaa...

Minä: yritetty on.

Vähän historiaa

Salla kuuluu samaan tunturivyöhykkeeseen kuin Hiipinä Venäjällä. Tosin huiput eivät enää nouse yli kilometrin, mutta sentään Sorsatunturi (629 m) ja Sauoiva (615 m) päihittävät Lemmenjoen Viibuksen (601 m). On Sallassa vieläkin tuntureita kymmenittäin, vaikka yli 800 metrinen jouduttiinkin luovuttamaan Neuvostoliitolle.

Samanlaisissa kuruissa kuin Lemmenjoella Tuntsallakin tongitaan; kaivupaikka on toisinaan jopa 80 metriä leiriä alempana kurussa. Temppurata siihen piti keksiä...

Ei Tuntsan kulta mikään uusi löydös ole. Nuoluskurusta on löytynyt varreton kuokan terä. Joku edesmennyt kertoi, että nykyisen Venäjän puolella eräs hänen edesmennyt tuttunsa oli törmännyt niin suureen platinakim-

paleeseen, etteivät jaksaneet raahata sitä mukanaan. Vaan eivät paikkaa enää löytäneet, kuten eivät Miessin kullan ensimmäisinä löytäneetkään.

Kerran Pirtin Krouvissa Kemijärvellä Sarvikuono (Pentti Riippa) kertoili, miten hän Tuntsan perillä – aivan rajavyöhykkeellä – oli löytänyt mielenkiintoisen paikan. Olisi mieli ollut käyttää vähän tynyäkin, vaan ei voinut kun nikkeliä piti pelätä. Ei tarkkaan tiedetty, oltiinko enää Suomessa vai Naapurissa.

Kesällä -91 loppui autostani bensa. Viitoilin heti ensimmäiselle autolle, joka pysähtyiikin. Takakontista löytämäni tyhjän litran Sinol-pullon kanssa lähdin huoltoasemalle parin kilometrin päähän. Kaveri oli tunnistanut minut Lemmenjoen peuhaajaksi. Huhu kun aina tahtoo kulkea ihmisen edellä. Siinä bensanhakumatalla hän ehti kertoa, miten oli löytänyt Sallan Tuntsalta rikkaan suonen, joka oli sitten vain loppunut.

Jatkoa etsii, vaan ei ollut vielä löytänyt.

Uusi alku

Vuosien 1992–93 aikana Sallaan muutti eräs eläkkeellä oleva geologian assistentti yläkouluikäisten kahden poikansa kanssa. Eräänä päivänä oli työhuoneeni ovella tämä noin 160 cm pitkä, ja ympärysmitaltaan melkein saman kokoinen mies.

– Olen P.J., syntynyt Viipurin mlk:ssa, geologian assistentti. Eläkkeellä, olen Soklinkin ollut löytämässä. Sinä olet kuulemma tonkinut Lemmenjoella.

– Kuule, nyt on poikien kanssa Tuntsalta löydetty ainakin Morgam-ojan veroinen paikka. Lähdetkö kimppaan?

Toki haluttikin, mutta jokin varotteli.

Liian lipevää oli karjalais-savolaisen puhe. Ja kun vielä kertoi, miten Saariselällä poikien kanssa ollessa joku turisti oli heidän montultaan löytänyt viiden gramman isomuksen ja esittänyt intiaanitanssinsa, epäilyni kasvoi. Saariselkähän on melko laaja ja viiden gramman hipun turisti voi löytää Kaunispään huipultaakin, ja intiaanitanssinsa esittää...

Mutta tietenkin kiinnostuin, koska lajitovereita on vain yksi tuhannesta. Onnellinen sattuma kohdata!

Syksyllä -93 naapurini – mittaa 180 cm, painoa 140 kg, jaloissa ruusu – sanoi haluavansa kultavaltauksen. Voisinko myydä?

Toki voisin, vaan veneeltäkin on matkaa lähes kaksi peninkulmaa. Ensin Hengenahdistus, sitten Jomppasen kuru ja Huohotuksen nousu Huohotuksen kivelle. Eikä matka ole vielä joutunut kuin puolisen peninkulmaa ja nousua Petronellille vielä muutama kilometri. Sitten on kylläkin helpompaa.

Eikä kultatakuuta ole, se on itse hankittava.

Nuoluskuru, Tuntsa. Kuva: Jorma Korpela

Nuoluskurun valtaus. Kuva: Jorma Korpela

Lemmenjoelle uusi Kultareitti

esittelemään kullankaivuun historiaa ja nykyisyyttä

Lemmenjoen kansallispuistoon tehdään ainutlaatuinen alueen historiallista ja nykyistä kullankaivua esittelevä reitti Euroopan maaseudun kehittämisen maaseuturahaston tuella sekä Metsähallituksen luontopalvelujen, Inarin kunnan, Lapin Kullankaivajain Liiton ja Kultamuseon yhteistyöllä.

Kullankaivu on osa Lemmenjoen kansallispuiston historiaa ja osin ristiriitaistakin nykypäivää, ja alueen kullanhoitoisuudella on suuri merkitys retkeilijöiden vaelluskohteen valinnalla. Huolimatta kullan merkityksestä Lemmenjoelle, ei sitä ole juuri alueella esitelty. Euroopan maaseudun kehittämisen maaseuturahaston tuki 138 000 euroa ja Inarin kunnan 15 000 euroa sekä Metsähallituksen luontopalvelujen 44 000 euron panostus hankkeeseen korjaa tämän puutteen.

Houkutteleva lisä matkailutarjontaan

Metsähallituksen luontopalvelujen, Inarin kunnan, Lapin Kullankaivajain Liiton ja Kultamuseon yhteinen Lemmenjoen kultareitti –hanke nostaa esille kullankaivun historiaa ja nykyisyyttä Lemmenjoella.

Noin 30 kilometriä pitkä reitti kulkee olemassa olevia retkeilyreittejä seuraten keskeisten kullankaivualueiden kautta Kultahaminasta

takaisin Lemmenjokivarteen Morgamojan alajuoksulle. Reitillä esitellään kullankaivun menetelmiä ja merkitystä, alueen kullankaivajia ja kullan geologiaa, kullankaivuun liittyviä kiistakysymyksiä unohtamatta.

Kultareitti-hanke tuo kultahistorian osaksi lähialueiden matkailutarjontaa, lisää luonto- ja elämysmatkailun vetovoimaa ja tarjoaa uuden tuotemahdollisuuden alueen yrittäjille. Retkeilijöiden viihtyvyyttä ja turvallisuutta parannetaan myös kohentamalla reittejä ja muita retkeilyrakenteita. Retkeilijät opastetaan vain turvallisille kohteille, joihin on kaivospiirin haltijan lupa.

Hanketyö aloitetaan tämän vuoden lopussa ja valmista pitäisi olla vuoden 2017 loppuun mennessä.

Kullan historiaa ja nykyisyyttä lapiokaivusta konehommiin

Ensimmäinen tieto Lemmenjoen kullasta on jo vuodelta 1867, mutta vasta 1940-luvun löydöt saivat aikaan kultaryntäyksen. Siitä lähtien alueella on ollut kullankaivua, ja se ansaitsee esilletuomisen. Nykyään alueella on 25 kaivospiiriä ja parikymmentä lapiokaivuun oikeuttavaa kullanhuuhtontalupaa.

Kansallispuistossa on runsaasti merkkejä kaikenikäisestä kullankaivusta vanhoista rivinteauksista kaivinkoneisiin ja kultakämppeihin. Nyt niistä kiinnostavimmat esitellään retkeilijöille.

Palsintie ja Harriojan silta

 Harriojan silta ja sen kunto ovat avainasemassa Palsinojan / Sotajoen alueen kullankaivajien toimintaedellytysten ja paljon polemiikkia liiton jäsenistön keskuudessa synnyttäneen Palsintien hoidon kannalta.

Tien ylläpidosta vastaava Metsähallitus on pudottanut sillan painorajoituksen kahteen tonniin, ja ennakoitunut sillan huonon kunnon johtavan painorajoituksen laskemiseen yhteen tonniin lähitulevaisuudessa. Metsähallitus tarkkailee sillan kuntoa, mutta vielä (13.5.2016) ei ole tietoa tulevan kesän painorajoituksesta.

Sillan todellista kantavuutta ei tiedä kukaan. Metsähallituksen painorajoituksen lasku on lähinnä vastuun siirtoa. Omalla vastuulla sillan voi ylittää painavammallakin ajoneuvolla. Aja yli hitaalla ja tasaisella nopeudella. Tämänkaltaiset sillat eivät yleensä romahda yhtäkkisesti. Jos silta vaurioituu kesän aikana enemmän, ja ylititys muuttuu oikeasti vaaralliseksi, niin laitetaan sitten siitä erikseen kyltti.

Sillan kantavuusongelma ei ole kannessa, vaan Kutturantien puolen perustuksessa. Perustus on sortunut, koska maavalli (routa tai ylipainava kuorma) on painanut runkotolpat pois anuralta. Eli entisen Kultakioskin pää ei ole enää perustuksensa varassa. Tämä vaurio ei näy päällepäin, sillä osa palkeista nojaa edelleen johonkin ja maapenkkaa vasten olevat hirret kantavat myös jonkin verran. Tilanne ei ole kahteen vuoteen huonontunut, mutta edes tällä huonolla nykyti-

lanteella ei ole mitään pysyvyyshakeita olemassa.

Silta-asia kuuluu tienpitäjälle ja LKL on jo useita vuosia yrittänyt saada maanhaltija Metsähallituksen heräämään sillan peruskorjaustarpeeseen. MH:n Luontopalveluiden kanta on aiemmin ollut, että he eivät siltaa korjaa. Ei ole varoja, eikä ole tiedossa, milloin olisi varoja.

Metsähallituksella on sillan takana kuusi vuokratyössä olevaa kämppää ja muita virkistyskäytössä olevia palvelurakenteita.

LKL on yhdessä MH/metsätalouden ja Lapin AMK:n kanssa käynnistänyt projektin sillan korjaamiseksi. Tarkoitus on rakentaa teräsrakenne, erittäin kantava ja ”ikuisesti” kestävä silta. Lapin AMK:n yhteyksien avulla olemme saaneet SSAB:lta lahjoituksena teräsmateriaalin.

LKL käyttää vuosikokouksen päätöksen mukaisesti merkittävästi varojaan tähän hankkeeseen, sisältäen jäsenmaksujen yhteydessä maksetut Harriojan sillan / Palsintien kolehtirahat ja Kultakioskin purkkikolehdin. Hankkeeseen pyritään hankkimaan lisärahoitusta myös muilta intressiryhmiltä ja keräämään varoja muutenkin.

Käytännön toimenpiteet on päätetty teknisistä, lupa- ja muista syistä toteuttaa sulan maan aikana aktiivikaivukauden jälkeen, jolloin kunnostustöistä on mahdollisimman vähän haittaa Palsintien käytölle – eli syyspuolella 2016.

Siihen saakka – LKL:n hallitus toivottaa jäsenilleen kylmiä hermoja ja hyvää harkintaa sillan ylityksessä.

Viihtyisä ravintola Inarin sydämessä

auki joka päivä 10.00–01.00
elävää musiikkia viikoittain
maukas ruokalista, A-oikeudet

Tervetuloa!

Inarintie 47, 99870 Inari, puh: 040 765 1605

LIITON HALLINNOIMIEN KULLANKAIVU- JA VARASTOINTIALUEIDEN KÄYTTÄJÄT

► **Valtaukset ja varastoalueet** ovat vain liiton jäsenten käytössä = jäsenmaksut oltava kunnossa

► **Varastoalueilla** säilytettävä kaivutoimintaan tarkoitettu omaisuus tulee olla näkyvästi merkittynä nimellä ja puh.numerolla (huopatusmerkinnät aurinko polttaa pois alle vuodessa)

Alueet ovat välivarastointialueita. Käyttämätön omaisuus: enimmäissäilytysaika on 2 v.

► **Toimenpiteet:** Välivarastointilansseilla olevat merkitsemättömät tarvikennyit poistetaan ja hävitetään, metalliromu kierrätykseen. Ajoneuvot poistetaan omistajansa kustannuksella. Pelastakaa omaisuutenne merkitsemällä se ajoissa.

► **Kullanhuuhdonta-alueet:** kaikilla alueilla on liiton omistukseen siirtynyt rännejä, rihloja, vesikouruja. Näille on merkitty säilytyspaikka ”LKL, kaivuvälineitä lainattavaksi valtausalueella”.

Alueille jääneet muut tarvikkeet poistetaan kuten välivarastointialueilta.

Paikalta poistuessanne tasoitelkaa monttunne kaivoslain mukaiseen yleisen turvallisuuden edellyttämään kuntoon ja toimittakaa kaivuraporttine liitolle kaivosviranomaiselle tehtävää vuosiraporttia varten.

Syntyneet jätteet on kaivajan toimitettava asianmukaisesti jätehuoltoyhitymä Lapecon osoittamiin paikkoihin. Alueet on muutenkin pidettävä kaivoslain määräysten mukaisesti siistinä.

Kaivussa on pyrittävä kierrätysveden käyttöön, sekä vanhojen kaivumonttujen käyttämiseen saostusaltaina myös vapaavirtauksella rännitettävässä. Toiminnanjohtajalta saa neuvoja vesijärjestelyiden tekemiseen. Suoraan puroon rännittäminen on vähemmän kuin suositeltavaa.

► **Saunat:** Saunallisille valtauksille tuodut saunapuut eivät ole nuotiopuita. Liitto hankkii alueille maapuuluvat, nuotiopuut noudetaan maastosta.

Tämä ei koske Lemmenjoen kansallispuistoa, jossa maapuut eivät ole kullankaivajien polttopuuta. Lemmenjoen jäsenvaltauksille huolletaan kaikki käytettävä polttopuu liiton toimesta.

► **HUOM! Kaivuilmoitukset:** valtauksilla ja kultanhuuhdonta-alueilla toimivien jäsenten on **ehdottomasti täytettävä kaivuilmoituslomake**. Laki velvoittaa raporttoimaan tiedot kaivosviranomaiselle, ja tiedot ovat tärkeitä alueiden jatkokäyttöä suunniteltaessa.

Muutamilta alueilta raportteja on saapunut niukasti, ja jatkoaikapäätöstä varten on jouduttu kyselymään käyttäjäkunnalta lisätietoja.

Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenillä on oikeus kaivaa ao. valtauksilla omia käsityövälineitä käyttäen. Elämäkumppani, joka ei osallistu itse kullankaivuun, voi olla mukana kuulumatta yhdistykseen. Alle 16-vuotiaat perheenjäsenet voivat osallistua myös monttuhommiin ilman jäsenyyttä.

Oheiset kartat ovat kopioita valtauskartoista, jotka määrittelevät rajat maastossa. Niitä ei ole tarkoitettukaan suunnistamiseen. Ajo-ohjeita valtauksille saa liiton toiminnanjohtajalta, Saariselän Panimolta, Laanilan Savotta Kahvilasta ja Kutturantien Kultakioskilta.

Valtauksilla ei ole ennakkovalvontajärjestelmää, vaan kaivamaan voi alkaa paikassa, jossa ei ole toisen kaivajan työmaata. Yleisiä käyttäytymisnormeja ja kultamaiden reiluja perinteitä noudattaen tataan jokaiselle mahdollisuus yrittää.

Sallitut työvälineet ovat vaskooli, käsityövälineet, ränni, pesulaite ja vesipumppu. LKL ei ole hakenut valtauksille ympäristölupavalaisiksi luokiteltavien työmetodien, eli kaivinkoneen tai imurin vaatimia ympäristölupia, eikä alueilla saa näillä välineillä näin ollen toimia.

LKL Ry ei vakuuta toimintaa jäsenvaltauksilla, eikä se ole korvausvelvollinen alueella toimin-

nasta jäsenilleen tai kolmannelle osapuolelle koituvista haitoista tai vammoista.

Tietä ei saa sortumisvaaran vuoksi kaivaa.

Liitto ei järjestä majoitusta alueilla. Leiriytyminen on sallittua valtaus- ja erillisten vuokra-alueiden alueella. Laanilan / Kutturantien valtauksilla voi yöpyä asuntoajoneuvoissa.

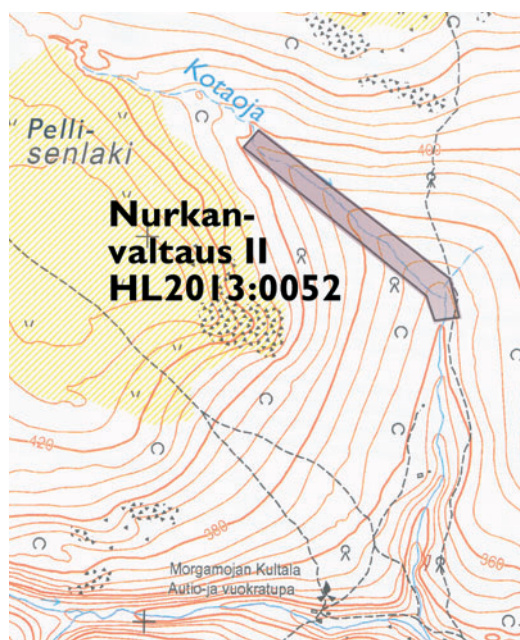
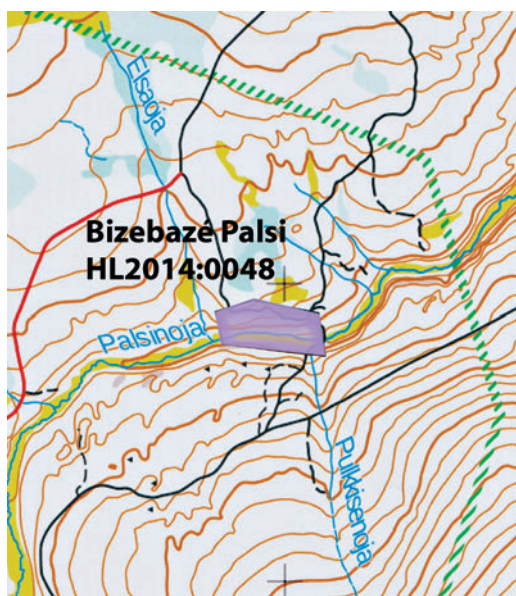
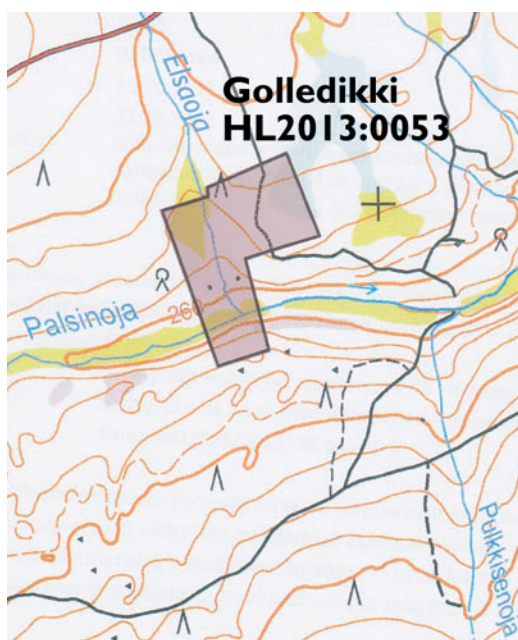
Kaivajat, käsitelty maamäärä ja saatu kultamäärä on vuoden loppuun mennessä ilmoitettava liitolle vuosiraporttia varten. Löytämänsä kullan saa kaivaja luonnollisesti pitää.

Tarkempia tietoja ja ohjeita ongelmatilanteissa saa liiton toiminnanjohtajalta, puh. 0400 836 500.

Kultaista kesää ja onnistuneita elämyksiä,

KKL:N HALLITUS

LIITON JÄSENILLEEN JÄSENETUNA TARJOAMISTA KAIVUPAIKOISTA SEURAAVAT OVAT LIITON KAIKKIEN JÄSENTEN KÄYTÖSSÄ KOKO KAIVUKAUDEN 2016:

Alue	Kaivos- rek.nro	Valtauksen nimi
Elsaoja/ Palsinoja	HL2013:0053	Golledikki
Palsinoja	HL2014:0048	Bizebazé Palsi
Kotaoja, Lemmenjoki	HL2013:0052	Nurkanvaltaus II

loogista ja Lapin kultaperinteen mukaista esittää alueelle nimeksi Tax free Palsi.

Asia kiireesti uudestaan vireille – luojan kiitos siitä, ettei lupapäätöksiä siihen aikaan julkaistu netissä – sillä kaivoslaki oli tuolloin vielä ankara mutta oikeudenmukainen; se, joka ensimmäisenä jätti alueesta lähes minkä sisältöisen hakemuksen tahansa sisään kaivosviranomaiselle, oli hakemuksensa käsittelyssä etuoi-keutetussa asemassa. Liitto jätti 12.1.2010 uuden hakemuksen valtaukselta.

Helleenikristittyjen Pyhän Hengen geometrian armonlahjalla siunattu toiminnanjohtaja Rantanen teki yön pimeinä tunteina tarkkoja työpiirustuksia, että aiemmat valtaukset saataisiin supistettua silloisen kaivoslain 7 hehtaarin maksimikokoon mahdollisimman tarkoin hyödynnettyinä.

Tietoteknisten ratkaisujen välttely tai digitalisaation hyödyntämisen vieroksuminen eivät koskaan ole olleet toiminnanjohtajan suurimpia heikkouksia, kuten oheisesta työpiirustuksesta käy ilmi. Liiton hallitus oli valmis hakemaan toiminnanjohtajalle maanmittausneuvoksen arvonimeä.

Noloa sen sijaan oli, että lopullinen valtaus kaiken tuon skaalaamisen, trigonometristen funktioiden sujuvan soveltamisen ja ynnälas- kujen jälkeen myönnettiin hakemuksen kart- taliitteen mukaisesti 6,6 hehtaarin suuruise- na.

2.2.2010 tuli työ- ja elinkeinoministeriö- stä sähköpostia, joka sisälsi ehkä mielenkiintoisimman kaivoslain tulkintaan liittyvän ratkai- sun Lapin kullankaivun historiassa. Työ- ja elin- keinoministeriön innovaatio-osaston (aiempi kauppa- ja teollisuusministeriön kaivososasto) lupakäsittelijä Juha Kaarimaa totesi, että haki- ja on kaivoslain 8 §:n 5 kohdan mukaan eh- dottanut valtausalueelle annettavaksi nimeksi nimeä ”Palsin tax free”.

Ministeriön – ja tämä on suora lainaus – mielestä ”Palsin tax free” ei ole Lapin kultape- rinne huomioon ottaen sopiva nimi valtaukselle. Näin ollen ministeriö pyysi hakijaa eh- dottamaan uutta kultaperinteen mukaista ni- meä valtaukselle. Pyydetty lisäselvitys oli toi-

mitettava kahden viikon sisällä työ- ja elinkei- noministeriöön.

Kaivoslakia selaamalla ei ihan heti löyty- nyt perusteita moiselle pyynnölle, mutta mör- kö nimeltään uusi kaivoslaki hengitti jo rumasti niskaan, joten oli parempi olla alkamatta tul- puttamaan asiassa kaivosviranomaisen kanssa.

Omen est nomen – nimi on enne. Sen vuoksi Bizebazé Palsin kyljessä oleva Elsa- ojan valtauksen alkuperäinen nimi Humu Kul- ta muutettiin muotoon Sopu Kul- ta. Paikalle oli alkanut pesiytymään muutamia humuja liiton jäsenistöstä. Sitten nimi on muuttunut Gollediggiksi – Kultakäräjiksi – ajan hengen mukaisesti.

Nimen keksiminen valtaukselle on lähes yhtä vaativaa kuin nimen keksiminen lapselle loppuelämäksi. Ja sitten kun oli vielä se kai- vosviranomaisen erityinen vaade kultahistori- allisesta kytköksestä.

Seppo J. Partasen teoksen Sankareita, vei- jareita, huijareita mukaan Palsin tullissa El- saojalla kaivaneilla Pekka ja Liisa Talviolla oli Illeppi-niminen koira. Illepin ruska? Kelpaisi- ko se työ- ja elinkeinoministeriölle, jos perus- telisi Lapin kultaperinne-sidonnaisuuden sitä kautta, että Illeppi varmaankin hulmusi aamu- paskalenkillessään nyt haetulla alueella, ja levitti ruskiaan sinne. Ruska kun on pohjoissaameksi roska. Ehkä ei.

Takaisin kultahistoriaa selaamaan. Vesa Luhta on aloittanut Saariselän Sanomissa ar- tikkelisarjan Palsin Tullin tarinat. Senkin vuoksi kannattaa lukea Saariselän Sanomia. Artikke- lisarjan ensimmäisessä osassa Luhta kertoo Teu- vo Pulkkinen kaivattaneen alueensa oman lu- pariitansa vuoksi toimeettomana olleen Heikki ”Helikopteri” Korhosen konekalustolla.

Tämän jälkeen Pulkkinen myi paikkansa Erkki Kuusenmälle, joka kaivoi alueella pit- kän ja kuoli siellä saunaansa. Kuusenmäki on haudattu Pырkyreitten palstalle Inariin. Kuu- senmäki tunnettiin paremmin lempinimellä Käpy.

Bizebaze on pohjoissaameksi havupuun käpy. Siitä siis paikan nimi.

Talousvaliokunta puoltaa kaivoslain muutosesitystä

Eduskunnan talousvaliokunta on lausunnossaan puoltanut kaivoslain muutosesitystä. Tavoitteena on mahdollistaa tehokas kullanhuuhtonta ja kullanhuuhtontakohteen täysimääräinen hyödynnettävyys, sekä lisätä edellytyksiä luonnonvarojen kestävämpään hyödyntämiseen. Muutosesityksen tavoitteena on luoda kullanhuuhtonnalle tarvittavat ja asianmukaiset edellytykset toiminnan jatkumiselle pitkällä aikavälillä. Esitettyjen muutosten avulla lisätään kullanhuuhtonnalle ennakoitavuutta ja turvataan kullanhuuhtontakulttuurin säilyminen.

Samalla paranisi kullanhuuhtontaluvan voimassaoloajan ja huuhtonta-alueen välinen suhde. Myös tätä kautta toiminnan pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus kohentuisivat. Ehdotuksessa esitetään kaivoslakia muutettavaksi siten, että kullanhuuhtonta-alueen enimmäispinta-ala muutetaan viidestä hehtaarista seitsemään hehtaariin. Muutoksen jälkeen kaivosviranomaisella on edelleenkin harkintavalta huuhtonta-alueen pinta-alan suhteen.

Lisäksi ehdotetaan muutoksia kullanhuuhtontalupien voimassaoloaikaan. Nykyisin kullanhuuhtontalupa voidaan myöntää enintään neljäksi vuodeksi, ja lupaa on mahdollista hakea jatkettavaksi kolme vuotta kerrallaan. Ehdotuksen mukaan jatkoluvan kesto olisi enintään kymmenen vuotta. Jatkolupien lukumäärää ei ole lainsäädännössä nykyisellään rajoitettu, ja tämä oikeustila jatkuisi lupien ajallisesta pidennyksestä riippumatta.

Lisäksi kaivoslain 169 §:n tarkoittama täytäntönnpanomääräystä koskeva sääntely ulotettaisiin koskemaan myös uuden kullanhuuhtontaluvan myöntämistä koskevaa päätöstä. Kullanhuuhtontaluvan raukeamista, muuttamista tai peruuttamista koskeviin lakipykäliin

ei ehdoteta muutoksia, kuten ei myöskään saamelaiden oikeuksiin liittyviin säännöksiin.

Ehdotettujen muutosten tavoitteet

Sekä talous- että ympäristövaliokunta toteavat lausunnoissaan, että kaivannaistoiminnan eri luvitusten syklien eritahtisuuden poistuminen parantaa viranomaisyhteistyötä ja valvontatyön yhteensovittamista.

Valiokunnat kiinnittävät huomiota siihen, että koneellisen kullankaivuun loppuminen Lemmenjoella vuonna 2020 saattaa lisätä kullanhuuhtonnalle paineita muilla alueilla. Tällöin ajantasaisen ja tasapainoisen lainsäädännön merkitys korostuu.

Ehdotetut muutokset vähentäisivät sekä viranomaisten että hakijoiden lupaprosessista aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ilman, että lupaprosesseilla suojattavia etuja vaarannettaisiin.

Viranomaistyön vähentymisestä mahdollisesti vapautuvaa resurssia toivotaan käytettävän ensisijaisesti hakemusruuhkan purkamiseen, mutta myöhemmässä vaiheessa kaivannaistoiminnan valvontaan ja toiminnanharjoittajien ohjaukseen.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota myös ehdotetun lakimuutoksen vaikutukseen kaivoslain mukaisen vakuuden suuruutta määrittäessä. Koska vakuuden pääpaino on kaivostoiminnan jälkitoimenpiteiden sekä mahdollisten vahinkojen ja haittojen korvaamisessa, tulisi viranomaisen vakuussumman suuruutta harkitessaan painottaa kullanhuuhtonta-alueen pinta-alan merkitystä. Talousvaliokunta tähdentää, että muutoksen tarkoituksena ei ole nostaa vaadittavan vakuuden kokonaissummaa.

Talousvaliokunta katsoo, että hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset on kokonaisuutena arvioiden tasapainoinen ratkaisu kul-

lanhuuhdonnan, alkuperäiskansojen ja alkutuotannon elinkeinonharjoittajien intressien välillä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2016.

Hakemusta voi täydentää

Kullankaivajalla, jonka lupahakemus on lain voimaan astuessa vielä kaivosviranomaisen lupakäsittelyssä, on oikeus täydentää hakemustaan.

Hakemusta voi täydentää esimerkiksi koskien aluerajausta ja esittämäänsä jatkoluvan kestoa. Lainmuutoksen myötä kaivosviranomaisella on mahdollisuus myöntää täytäntöönpanolupa kullanhuuhdontaluvulle, vaikka sitä ei hakuvaiheessa olisi ollut mahdollisuus esittää. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että luvan hakija sitä itse esittää; kaivosviranomainen ei voi täytäntöönpanolupaa omatoimisesti lupapäätökseen sisällyttää.

Yleensäkin kaivoslain suoma mahdollisuus esittää kaivosviranomaiselle täytäntöönpanoluvan myöntämistä pitäisi olla kaikilla luvanhakijoilla takaraivossa.

Jokaisella asianosaisella on oikeus valittaa - sehän on osa lainkäyttöjärjestelmämme - mutta kannattaa käyttää myös omaa oikeuttaan sen sijaan, että odottelee oikeuslaitoksen hitaasti kypsyttävän näkemystään valituksen oikeutuksesta.

Tukessin ylitarkastaja Pasi Molkoselkä toteaa, että mikäli lupakäsittely ei ole vielä edennyt kuulemisvaiheeseen, ei hakemuksen vähäisestä täydentämisestä aiheudu lisäkustannuksia tai päätöksenteon viivästymisiä.

Jos hakemus on kuitenkin jo kuulutettu kuultavaksi, ja siihen on tarve tehdä oleellisia muutoksia, vaatii se uuden käsittelyn ja kuulutukset. Lisätyö luonnollisesti maksaa.

TANKA VAARAN KULTAKYLÄ

JÄRJESTÄÄ:
KULLANHUHDONNAN SM-KISOISSA OHEISOHJELMAA KOKO PERHEELLE!
29.-30.7. Pe-La
- Tivoli Alfred
- Pomppulinna
- Timo Taikuri
- Nuggetissa livemusaa
- Online-kullanhuuhdontakilpailut
Palkintona 50g kultaharkko

WANHAN WASKOOLIMIEHEN RAVINTOLA MYÖS KESÄLLÄ AVOINNA JOKA PÄIVÄ 9-21.
Listalta maistuvat poro- ja bisoniburgerit

TAIGA FESTIVAALI 8.-10.7.
KULTAMÖLKKY 15.-17.7.
Lisätieto: taigafestival.fi tankavaara.fi

TEAM DEADWOOD RY
Facebook: [Tankavaaran Kultakylä](https://www.facebook.com/TankavaaranKultakyla)

LAPIN KULTA

+358 16 626 158

TANKA VAARA GOLD VILLAGE

LKL:n kunniajäsen Gösta Waselius

90

vuotta

Kangasniemen Taimi, viime kesänä poisnuikkuneen kunnia-puheenjohtaja Jaakko Kangasniemen leski, muistutti talvel-la Inarin Kuukkelissa liiton kunniajäsenen Gösta Waseliuksen täyttävän 90 vuotta 22.2.2016. Vein Göstalle lahjaksi uunituoreen LKL:n nimikkopuukon.

Gösta oli silminnähdén mielissään lahjasta, ja kertoi ripustavansa sen pyhäousujensa vyöhön.

– Silloin, kun minut kutsuttiin liiton kunniajäseneksi, niin mietin, että en ole tätä kyllä

millään lailla ansainnut, aloitti Gösta pitkän, yli 65 vuoden mittaisen juttutuokion.

– Olen noita vuosia mielessäni kerrannut, ja mietin sitten, että kyllähän minä kuitenkin aloitin sen homman – ja toteutin. Toisena kesänä jo vähän paremmin varustautuneenakin.

Hallituksen perusteluina Göstan kutsumiselle kunniajäseneksi oli Waseliuksen sisarus-sarjan Lemmenjoen kultaryntäyksen aikana tekemä työ kultamaille kerääntyneen yhteisön arjen ja työolojen parantamiseksi mm. liikenneyhteyksiä ja tavarán- ja postinkulkua kehittämällä.

Lapin markkoja keräämässä

– Sodan jälkeen olin ensin miinanraivauksessa, ja sitten mentiin velipoika Nissen kanssa Jäniskosken voimalaitoksen työmaalle. Nisse jäi Lappiin töihin vielä vuonna -46, Lapin markkoja keräämään. Sillä sai rahaa helpommin kuin etelässä.

– Itse olin lavastemiehenä Kansallisteatterissa. Siitä se oli hyvä homma, että näyttämömiehet sai kesältäkin palkkaa vaikkei ollut töitä. Ei ne työajat iltanäytösten vuoksi kuitenkaan sopineet poikamiehelle. Jäin pois, mutta tulivat kotoa hakemaan takaisin toiseksikin talveksi.

– Nisse tuli joulunviettoon etelään, ja ilmoitti että hän ei enää jää etelään. Sovittiin, että lähdän mukaan vahtimaan, kun Nisse oli melko altis houkutuksille.

Oltiin Nissen kanssa lillapankissa; kaikki tulot oli yhteisiä, mutta menoista ei tarvinnut pitää velipoikien kesken niin tarkkaa kirjaa. Neljä kuukautta oltiin reissussa, vappuna tulitiin takaisin.

Helsingissä ensimmäisenä hommana ostettiin yhdessä 500-kuutioinen Norton-moottoripyörä.

– Kapteeninkadulla Rööperissä oli metalliverstas. Kullervo Kone-Korhonen tuli sinne teettämään kultaränniin rihlat. Se annettiin Nissen hommaksi.

Niittaamalla, ei hitsaamalla. Muuten ei tule riittävän suorat, komensi Korhonen. Se sanoi rumasti kelle vain.

Pomo sanoi, että ihan outo homma, saa Korhonen itse selittää suoraan Nisselle.

Rihloista tuli hyvät ja Korhonen kysyi Nisseä kultahommiin Lemmenjoelle.

– Korhosella oli suuret suunnitelmat, Morgamon työmaa antoi aluksi niin hyvin. Yhskin 6 x 8 metrin monttu antoi 1250 g kultaa, eikä ollut syvät ne maat. Siitä se iski se konekiima.

Nisse oli kesäkuun ensimmäisenä Inarissa. Gösta painui heinäkuussa kaverin kanssa moottoripyörillä perään.

– Pitkä valkea viiva näkyi luikertelevan tunturin rinnettä ylös; ei perhana, jos se neuvottu

Gösta ja Nisse Waselius olivat töissä Morgamin Kultalassa Korhonen & K:lla vuonna 1950. Valmista kaljaa kannetaan Morgam-ojan taakse kellariin jäähdytymään. Kuva: Gösta Waseliuksen arkisto

Kittilän ratsutie menee tuonne saakka, niin ei bensa riitä. Käännyttiin Illestijoelta takasin. Se valkeana luikerteleva tie oli Joenkielisen tunturin kesälliset lumilaikut. Kaveri lähti takaisin etelään.

– Soitin siskolle etelään: lähetä lisää rahaa puhelinsiirtona Inarin Postiin.

Solojärveltä kuski keräsi veneen täyteen ja vei Lemmenjoelle. Matkailijoita enimmäkseen – viikkohan minunkin piti siellä vain olla.

– Moottoripyörän jätin Inariin seinää vasten räystäään alle, ja Kultasatamaan repun ja ajohaalarin. Minut pantiin heti montulle pumppun varteen pitämään kaivumonttua kuivana. Oli se itaraa hommaa, mutta innostuin silti kultahommista.

Viiden minuutin harkinta-aika

Postinkuljetuksen säännöllinen järjestäminen tuotti hankaluuksia. Monet paikalliset ajoivat Lemmenjoella tilauskyytejä, mutta kukaan ei suostunut ajamaan säännöllisesti postia Inarista Kultahaminaan.

– Huoli pyörästä siellä räystäään alla painoi, ja kun Kullervo Korhonen lähti kylille hommaamaan kultamiehille postimiestä, hypäsin matkaan. Korhonen kävi matkan varrella joka talossa, jossa oli vene ja moottori.

Mutta ei kyytimiestä Njurgalahdesta, eikä Äivihjärveltä. Ei innostuneet lusmalaiset Paadarilla, eikä Vallen Sammeli Solojärveltä. Ketujoki, ei. Sikovuonoon, Korppila: ei. Ei kukaan.

– Sain Nortonin suojaan. Takasin tullessa Korhonen harmitteli, että kyllä se sitten niin kävi ettei saatu postimiestä. Möläytin, että jos minulla olis vene, minähän kyllä alkaisin. Kullervo ei noteerannut.

Varttia vaille kuus aamulla Kullervo herätti minut Pellisen kanssa: myydään sulle vene ja moottori 100 000 mk:lla, maksat kun jaksat. 5 minuuttia aikaa päättää.

– Perhana, sen kuin alat, sanoi Nisse. Et tuossa pumppun varressa vanhene.

Korhonen määräsi taksan: turisti 2000 mk, kultamiehet 1500 mk.

– Muutaman reissun jälkeen alettiin rahataamaan myös tavaraa. Kuivan kelin taksa ja tulvataksa erikseen. Kultamiesten postista liitto korvasi 20 000 mk koko kesältä, lisämaksu paketista.

– Kultamiehet antoivat muistilapun matkaan. Kaikki hoiti maksun, jos ei rahassa niin kullassa. Hiput ja hienokulta oli samanhintaisia.

Syksyllä, kun ajettiin viimeinen reissu, oli vene jo maksettu. 22 reissua ajoin sinä kesänä.

– Muutama satatonninen oli velipojan kanssa yhteisessä kassassa.

Pieni koju ja halpaa makkaraa

– Kerran joku heilutti huivia rannassa, tyttöläpsi olisi vielä tulossa kyytiin. Tytön isä oli Puskulla kaivamassa. Istutin sen vastapäätä työkalupakin päälle.

Aamuyöstä joella oli kosteaa ja kylmää. Kaivoin repusta termarin esiin ja join kahvia – etelän mies. Annoin työllekin, sillä huulet vilusta sinisenä. Kiitti minua ja joi. Koukkasi vettä Paadarista, että huuhtelee kupin. Sinne meni: kotona on termarin hattuja, käy sieltä.

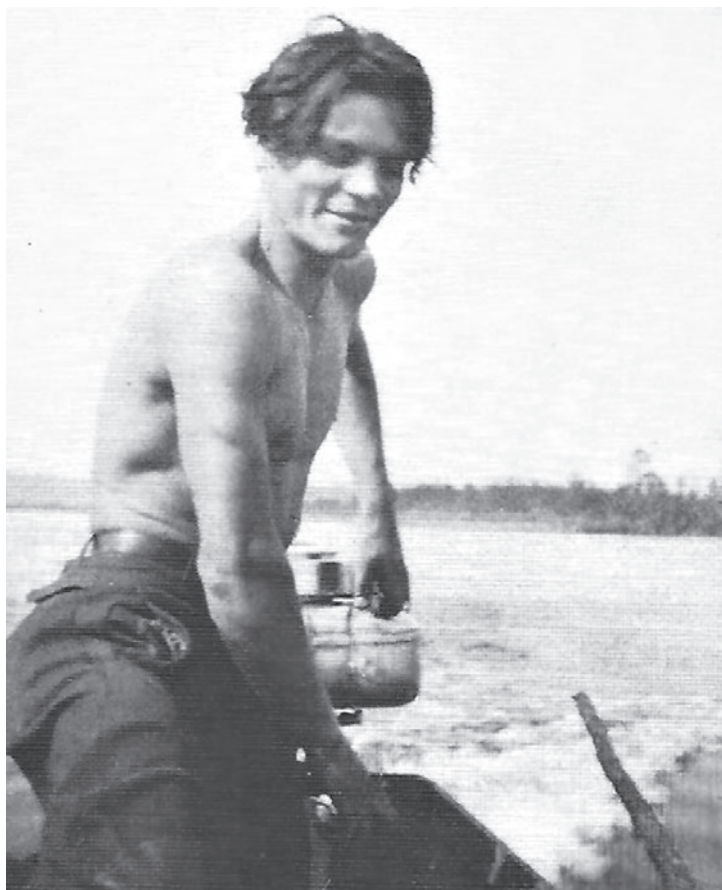
Menin termarin hatun hakemaan matkustajakodilta, ja sillä reissulla täällä vieläkin ollaan. Syksyllä painuttiin Nissen kanssa kuitenkin etelään.

– Kolme viikkoa kerkesin myydä nakkeja Rööperissä.

Gösta oli postinkuljetuksen ohella huolehtinut myös kulta- ja rahalähetyksistä.

– Tehtiin ihan viralliset paketit siellä ja Helsingin osoite päälle. Siellä oli sinettilakkaa ja leimasin, jolla lähetys sinetöitiin. Vakuutettuna lähetettiin, ja rahaa tuli aika rutosti takaisinpäin. Taberman Yrjönkadulla osti kultaa rajattomasti.

– Niiden arvolähetysten vuoksihan minä sain nimismieheltä ostoluvan Lahti-sotilaspostitooliinkin.

*Gösta Waselius vuonna 1951
ajamassa linjalla Sukovuono-
Kultahamina. Alla Petronella ja
kourassa 12-hevosvoimainen
Archimedes. Kuva: Gösta
Waseliuksen arkisto*

pöytä, kivirumpu. Loppukevät meillä meni siinä Korhosen Hullu-Jussin kuljetussavotassa Lemmenjoelle.

– Lopulta Nissen kanssa kuitattiin ne Korhosen saattavat lumeen. Joitakin kymppitonnejä sinne jäi.

Korviketta ja kultaa

Palvelut Lemmenjoen kulta-
mailla paranivat toisena ke-
sänä. Gösta ja Nisse perusti-
vat Kultalaan kaupan ja huol-
tokeskuksen. Postimoottori-
kuljetus kulki kaksi kertaa
viikossa.

– Nakkikärryiltä tullessa oli kirje odotta-
massa, se tyttö oli sen kirjoittanut: Inarissa kier-
tää huhu että olet toisen kultamiehen posti-
tuksessa kuitannut 20 000 mk ulos, etkä ole
tilittänyt.

Kello oli 4. Kuudelta piti lähteä nakin-
myyntiin.

– Seitsemältä lähti juna pohjoiseen.
Konstaapeli Kososen luona Inarissa huhun liik-
keelle laittanut mies tunnusti: kyllä minä ite
sen kuittasin ja join rahat.

– Minulta meni työpaikka ja matkakulut.
Kivusta ja säystä vaadin korvauksen, tai vien
asian käräjille. Jäin Inariin hommiin Hillevin
isälle, Etualan Uunolle. Tukkihommiin, koti-
vävyksi. Tammikuussa takaisin Helsinkiin.

– Oltiin siellä taas Nissen kanssa Kullervo
Korhoselle hommissa. Valmistettiin sirkkeli-

Helsinkiläinen filatelisti kirjoitti Göstalle,
että suunnitteli postimerkin ja antaisi sen
Lemmenjoen yksityisen postilinjan käyttöön.
Toinen innokas postimerkkeilijä oli ehdotta-
nut, että erikoispostimerkkiin laitettaisiin kul-
lankaivajien ”mascotin” Neiti Sylvia Petronel-
lan kuva.

– Kahdenkymmenen markan merkit otet-
tiin käyttöön ja rahat niistä ohjattiin liitolle.
Sillä sai kirjeen postiin Inariin.

Liiton oma postimerkki ehti olla käytössä
vain kesällä 1951. Asia kantautui Posti- ja len-
nätinhallituksen korviin, ja Göstaa uhattiin
ankarilla rangaistuksilla, ellei toiminta lopu
välittömästi. Merkit lähetettiin takaisin niiden
tekijälle, ja posti kulki taas valtion omilla mer-
keillä.

– Toisena kesänä Nisse ei mennyt enää

montulle, vaan ajoi hevosella ja kumipyöräkär-
ryillä rahtia Morgamille ja muualle.

Gösta sahasi Inarin ja Lemmenjoen väliä
postirepussa kultaa, välillä rahaa. Haaksirikkou-
tui täyden turistilastin kanssa myrskyssä
Muddusjärven Tsurminiemeen. Piti Nissen
kanssa kaivajat jokapäiväisessä leivässä ja sian-
läskissä.

Nainen käsivarresta toi säkin salakuljetet-
tua Gevalia-kahvia: ota tai jätä. Löysäsi takka-
poron metsään ja katosi hihna olalla. Rajamie-
het kohta perässä, näkkileipää ostivat ja kahvia
kyselivät. Niille tarjottiin korviketta.

Venekyytien loppu

– Vuonna -52 minun rahtitarjous oli 20 mk
kuivakeli, 18 tulva-aikaan.

Vallen Anttikin oli tehnyt tarjouksen,
Hummerkosken rengit oli siinä osakkaina.

Se agitoitiin äänestykseen; Valle oli luvan-
nut 18 markkaan kuivalla kelillä.

– Antti voitti. Korhonen ja Pellinen talut-
tivat minut sivummalle: anna periksi.

En antanut. Olympiavuosi, turisti tulee
kyllä Lappiin.

Pärsjään sitten niiden kyydeillä – osasin kie-
liäkin. Ja kyllä niitä turisteja ootettiinkin.

– Mutta eihän niitä tullut. Yksi ainoa po-
rukka saksalaisia lehtimiehiä.

Meni nollille, mutta ei se Antinkaan hom-
mista tullut mitään.

Immosen Yrjö alkoi ajaa postivenettä.

– Kolmannen veneen olin ristinyt Petro-
nellaksi. Sillä pystyi ajamaan matalassakin,
Guttormin veljekset ajoivat sillä Utsjoen kir-
kon punatiilet Karigasniemestä Mantojärvelle
Utsjokisuun kautta. Myin sen Yrjölle. Tein
hanttihommia, olin jouten.

Syksyllä Nisse lähti, ja muutti Kanadaan.

Kultahommien loppu

Immosen Yrjö toi Pellisen alas Lemmenjoelta.
Se oli maannut pitkällään veneen pohjalla koko
matkan. Oli keväällä jo tullut, ootteli sitä kok-
kityttöä. Meni sekaisin. Kävi silloinkin kaikki
postiautot vastassa.

– Olin saanut uuden letukan ja oltiin ap-
pelan takapihalla rivissä valokuvaa varten. Kuu-
lui huuto, anoppi huusi: tulkaa auttamaan,
Jukka kuristaa Uunoa. Yritin mennä väliin,
mutta hengenlähtö oli lopulta lähellä minulla-
kin. Ilves-puukon se oli lyönyt kaulaan, eikä
kuristanut.

– Sen Pellisen tapauksen jälkeen kultahom-
mat jäi kerrassaan.

Nautin kyllä siitä joesta, ja siitä että sai
koetella rajojaan. Ja ihmisistä.

– Mutta kulta ei jäänyt vaivaamaan yhtään.

Tuli muuta. Patotyömaita, rumpuhommia
Utsjoella. Mutka Ruotsissa.

– Suunnittelin, että hankin perheasunnon,
mutta en saanut.

Osuuspankki oli ahne, ja anopilta meni
Uunon puutavaraliike konkurssiin. Matkusta-
jakoti ja asuntokin meni. Vaimo oli huolissaan
äidistään.

Sirkkelimiehenä, talonmiehenä, savotoilla.
Taksirenkina ja Rajakosken voimalatyömaalla.
Se oli sitä aikaa.

– Sitten sain kyläpoliisi Kiiskisen ja nimis-
mies Hongan puolloilla liikenneluvan.

Talven olin ollut savotalla Solojärvellä, ja
jouduin Helsinkiin käräjille todistamaan savot-
takaverin puolesta.

Kaveri lähti tyytyväisenä Lappeenrantaan,
minä Konelan Popeda-myyntiin.

Kermanvärinen Popeda. Ja ajoja riitti.

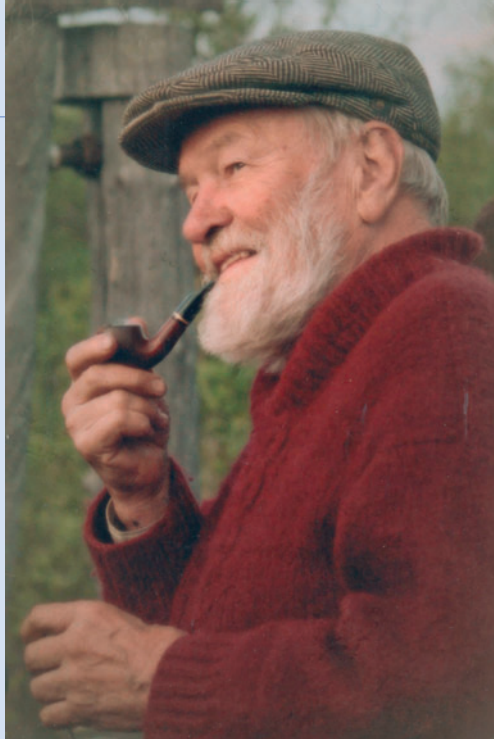

– Värikäs oli mulla ollut elämänalku, ennen
kuin tulin tänne Inariin. Oli tullut eletyksi
hyviä hetkiä ja sitten niitä huonojakin.

– Silloin Korhosen Hullu-Jussin siirtoke-
väänä kun Ojakankaan kanssa hiihdettiin Jä-
kälä-äytsistä Morgamille... Oli loppukevät.
Aurinko, hihat kääritty ihan ylös. Täysin ty-
ven.

Hiljainen tunturinlaki. Lumikide putosi
pienen matkan, kuulin senkin äänen.

– Ajattelin; Jumala, jos suinkin mahdollis-
ta, anna minun jäädä tänne.

Risto Mäkipuro

viimeisellä valtauksella

3.9.1940–23.5.2016

Kullankaivaja Risto Mäkipuro kuoli Espoon Jorvin sairaalassa 23.5.2016. Hän sai ensikosketuksen kultaan 10-vuotiana isänsä, kirjailija Viljo Mäkipuron opastamana vanhemman veljensä Sakarin kanssa kesällä 1951. Tästä alkoi lähes 65 vuotta kestänyt kultamiesura Lemmenjoen Jäkälä-äytsissä ja Morgamojalla.

Risto oli Lapin Kullankaivajain Liiton kunniajäsen vuodesta 2002 alkaen. Hän oli taitava sanan käyttäjä puolustaessaan kullankaivajien oikeuksia. Syksyllä 2013 hän toi eduskunnassa terveiset Lemmenjoen kaivajien epätoivosta puheenvuorossaan ”Keinulaudalla”, jonka voi lukea tästä linkistä: <http://www.kultahippu.fi/wp-content/uploads/2013/10/Risto-M%C3%A4kipuro.pdf>

Seuraavana kesänä hän opasti toimittajaa ja valokuvaajaa Lemmenjoen kultaan ja ihmisiin. Aiheesta syntynyt juttu julkaistiin Raymond-lehdessä. Juttu löytyy linkistä: <https://www.raymond.fi/paajuttu/kultaa-lemmenjoelta/>

Risto Mäkipuro oli diplomi-insinööri ja pääammatiltaan kansallisesti että kansainvälisesti arvostettu puurakenteisten siltojen suunnittelija.

Lasten lauantai järjestetään Tankavaarassa tänä kesänä 9. heinäkuuta.

Tankavaarassa tapahtuu

Tankavaaran Kultakylän Taigafestivaalit ovat siirtyneet kesäkuun alusta pidettäväksi heinäkuun 8.–10. päivinä. Taigafestivaalien suopunkiheittokilpailut kokoavat yhteen niin poromiehiä kuin suopungin ammattikisaajia. Suopunginheittokilpailuissa tähdätään liikkuvaa kohdetta. Karsinnat aloitetaan lauantaina ja loppukilpailuihin pääsee 30 parasta heittäjää. Voittaja palkitaan mönkijällä.

Vuotson Hurjat ry järjestää ohjelmaa myös perheen pienimmille Lasten lauantaina 9.7. klo 12–17. Lapset pääsevät nauttimaan Onnen lähettiläs -teatteriesityksestä. Lauantain kruunaaavat pomppulinna, karkkitykki ja tietysti Timo Taikuri. Lisäksi lapsille on oma askartelutyöpaja Timo Taikurin Taikaklinikka. Junioreille on lauantaina ilmainen sisäänpääsy. Tapahtumaan on ilmainen bussikuljetus Sodankylästä ja Inarista, ilmoittautumiset vuotsonhurjat@gmail.com.

Taiga Festivaalin iltaohjelma koostuu monipuolisesta musiikkitarjonnasta. Perjantaina lavalle nousee muun muassa Out of The

Kullanhuubdonnan SM-kisat Tankavaarassa. Seppo Mauno on löytänyt hippunsa.

Woods, jonka solisti Hilda Länsman muistetaan Uuden-musiikin laulukilpailuihin osallistumisesta viime vuonna.

Kultakylän Kultamölkky-turnaus järjestetään 6. kertaa heinäkuun 15.–17. Palkinnot ovat perinteisesti puhdasta kultaa ja kilpailu kaikille avoin parikisa.

Kultakansa kokoontuu joka-vuotisen perinteen tavoin Tankavaaraan kullanhuuhtontakilpailuihin 28.–31.7. Kisassa on useita sarjoja kaikenikäisille, jotka soveltuvat sekä lapsille, aloittelijoille että ammattivaskajille.

Kilpailuissa riittää jännitettävää myös yleisölle. Yleisö voi seurata huuhtonta-altaiden tapahtumia katetusta kisakatsomosta. Kultaky-

Tankavaaran Kultakylässä järjestetään heinäkuun 8.–10. päivinä Taigafestivaali.

lässä esiintyy joka ilta live-bändi. Alueella on lapsille perjantaina ja lauantaina Timo Taikurin esityksiä, pomppulinna ja Tivoli Alfred karsulleineen.

Markkinat Tankavaarassa.

Syntymäpäivät peruttu

Yleensä Prospäkkärin toimitus saa kriittistä palautetta siitä, että lehdessä ei ole muistettu onnitella jäsentä, jonka syntymäpäivä ei ole edes toimituksen tiedossa.

Viime kesänäkin pari pitkäaikaista jäsentämme henkilökohtaisesti moitti päätoimittajaa siitä, että ystäviä ja kylänmiehiä varten varatut juhlahuomat jäivät oman piirin nautittaviksi, kun tieto juhlapäivästä ei Prospäkkärissä levinnyt. Näitä yritetään sitten parsia jälkikäteen.

Nyt toimitus on kuitenkin pahemman ongelman edessä; yksi jäsenistämme oli pahoittanut mielensä, kun Prospäkkärissä oli häntä viisi vuotta sitten onniteltu. Jäsen tahtoi varmistaa, että enää ei tällaista vahinkoa tule käymään, ja kehotti olemaan yhteydessä tietosuojavaltuutettuun.

Päätoimittaja kävi pitkän puhelun tietosuojavaltuutetun kanssa – ja kyllä; vilpittömästä mielestä ja pitkästä perinteestä huolimatta tällaisten arkaluontoisten tietojen julkaiseminen on kielletty ilman henkilön nimenomaista suostumusta.

Olin aina kuvitellut, että jokainen, joka syntymäaikansa ilmoittaa jäsenrekisteriimme, on tietoinen siitä, että jäsenlehdessä onnitellaan, ellei nimenomaan toivo, että ei onniteltaisi.

Syntymäpäiväpalstaa perusteli silloinen päätoimittaja Pekka Salonen sillä, että ihmiset ovat aina tyytyväisiä, kun näkevät nimensä lehdessä.

Mutta näin toimii vähemmistödemokratia.

Nyt pitäisi kaikkien niiden 3102 jäsenen, joiden syntymäaika jäsenrekisterissä on, ilmoittaa saako häntä onnitella vai ei.

Yksi on kuitenkin jo suostumuksensa antanut:

1 v.

13,6. Eppu-Taneli Torikka, Tampere

Onnea Eppu-Tanelille!

LEMMENJOKI, VENEAIKATAULU 2016

Timetable ♦ Fahrplan

	AAMU		ILTA	
NJURGUILAHTI	10:00 ↓	13:00 ↑	17:00 ↓	20:00 ↑
RAVADAS	10:40 ↓	12:00 ↑	17:40 ↓	19:00 ↑
KULTALAN HAMINA	11:30 →	11:40	18:30 →	18:40

7.6. - 16.6. vain iltavuorot, evenings only, nur abends

17.6. - 16.8. aamu- ja iltavuorot, both mornings and evenings, morgens und abends

17.8. - 17.9. vain iltavuorot, only evenings, nur abends

NJURGUILAHTI-RAVADAS 15 € / hlö / yksi suunta. 15 € / pers. / one way.

NJURGUILAHTI-KULTASATAMA 20 € / hlö / yksi suunta, 20 € / pers. / one way

Lapset alle 12-vuotiaat -50 %, children under 12 years -50 %.

Pyydämme varaamaan paikat. Please book beforehand. Platzreservierung voraus, bitte.

Hinnat sitoumuksetta.

AHKUNTUPA /

LEMMENJOEN LOMAMAJAT OY

tel. +358(0)40 7554306, +358 (0)16 673 435

ELÄMYS- JA MAJOITUSPALVELUT

tel. +358(0)45 1971123

LEMMENJOEN LUMO/
LEMMENJOKI CAMPING

tel. +358(0)400 414294

VEIKKO JOMPPANEN

tel. +358(0)400 137090

OLAVI JOMPPANEN

tel. +358(0)40 7705201

PALTTO ELÄMYSRETKET

tel. +358(0)40 7569075, +358(0)16 673413

.5362

Posti Green

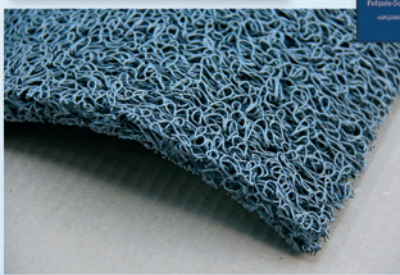

Lapin kultaa

tarinoina ja hippuina

- ▶ Lapin kultahiput
- ▶ Kultahippukorut
- ▶ Kirjat Lapin kultamailta
- ▶ Kullankaivuvälineet
- ▶ Kultahiekkaa
- ▶ Wanhat kirjat

Lappikirjat ja kullankaivuvälineet nettikaupasta.
Katso ja tilaa www.hipputeos.fi

Jälleenmyyjämme Lapissa: Kaunispään Huippu, Kuukkeli, Savottakahvila, Kutturantien Kultakioski, Kiehin, Siida. Varastomyymä Keravalla, Kivenhakkaajantie 3

**Uutisia kultamailta.
Katso
www.kultahippu.fi**

Kesäosoite: Prospektorintie, Saariselkä, puh 040 5454833